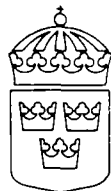

Regeringens proposition

1993/94:142

Lagstiftning med anledning av den av Förenta nationerna inrättade tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien

Prop.
1993/94:142

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 24 februari 1994

Carl Bildt

Reidunn Laurén
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås den lagstiftning som krävs för att Sverige skall kunna uppfylla de förpliktelser som följer av det av Förenta nationernas säkerhetsråd den 25 maj 1993 fattade beslutet om att inrätta den internationella tribunalen för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna i f.d. Jugoslavien sedan 1991.

Säkerhetsrådet fattade sitt beslut, resolution 827 (1993), med hänvisning till kapitel VII i FN-stadgan. Detta innebär att inrättandet av tribunalen är en verkställighetsåtgärd som syftar till att motverka ett av säkerhetsrådet konstaterat hot mot fred och säkerhet. Ett beslut om en sådan åtgärd är omedelbart bindande för samtliga FN:s medlemsstater.

FN:s medlemsstater är enligt resolutionen skyldiga att samarbeta med tribunalen och se till att nationella myndigheter följer dess framställningar om rättsligt bistånd. En sådan framställning från tribunalen kan bl.a. avse upptagning av vittnesmål eller annan bevisning, identifiering och lokalisering av personer eller delgivning. Tribunalen har

vidare rätt att begära att en stat skall utlämna eller överföra en misstänkt, tilltalad eller dömd person till tribunalen. Prop. 1993/94:142

I propositionen föreslås att regler om Sveriges skyldighet att bistå tribunalen med internationell rättshjälp tas in i en särskild lag som i möjligaste utsträckning hänvisar till den befintliga lagstiftningen om internationell rättshjälp på brottmålsområdet. Vidare föreslås att lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall skall omfatta tribunalen och till denna anknutna personer.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall	9
3	Ärendet och dess beredning	10
4	Historisk bakgrund	10
5	Tribunalens tillkomst	11
6	Tribunalens status	13
7	Närmare om innehållet i tribunalens stadgar	14
8	Lagstiftningsbehovet	22
8.1	I vilka hänseenden krävs lagstiftning?	22
8.2	Närmare om lagens utformning	28
9	Kostnader	33
10	Ikraftträdande	34
11	Författningskommentar	34
11.1	Förslaget till lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d Jugoslavien . . .	34
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall	41
Bilaga 1	Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 827 (1993) i engelsk originaltext och i översättning till svenska	42
Bilaga 2	Stadgan för den internationella tribunalen i engelsk originaltext och i översättning till svenska	48
Bilaga 3	Promemorians lagförslag	74
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	79
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	84
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 februari 1994	85

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien,
2. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till

Lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien.

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 §

Om den av Förenta nationernas säkerhetsråd inrättade internationella tribunalen för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium sedan 1991 begär att det i Sverige skall vidtas en åtgärd i anledning av ett sådant brott, skall den begärda åtgärden vidtas enligt vad som sägs i denna lag.

2 §

En framställning om åtgärd som avses i 1 § görs av någon av tribunalens dömande instanser eller av dess åklagare. Framställningen skall ges in till Utrikesdepartementet.

Utlämning

3 §

En person som vid tribunalen är misstänkt, tiltalad eller dömd för brott som omfattas av tribunalens behörighet och som uppehåller sig i Sverige får utlämnas till tribunalen efter beslut av regeringen.

Ett beslut om häktning eller en dom som tribunalen meddelat i behörig ordning skall godtas som grund för ett beslut om utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt.

4 §

En begäran om att en person som avses i 3 § första stycket skall överlämnas till tribunalen skall sändas vidare till Riksåklagaren. Denne skall avge yttrande till regeringen. Till grund för sitt yttrande skall Riksåklagaren låta verkställa nödvändig utredning enligt vad

som är föreskrivet om förundersökning i brottmål. Sedan utredningen avslutats skall Riksåklagaren överlämna ärendet tillsammans med sitt yttrande till regeringen.

Innan regeringen avgör ärendet skall den, om det finns särskilda skäl, inhämta yttrande från Högsta domstolen.

5 §

Om tvångsmedel i ett ärende om utlämning gäller vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare till dess ärendet har avgjorts eller, när utlämning beslutats, tills denna har verkställts. Beslut om tvångsmedel kan meddelas även efter det att utlämning har beslutats.

Den som är häktad i ett utlämningsärende får begära att ny förhandling hålls inom tre veckor från det att beslut senast meddelats.

6 §

Den som kan komma att utlämnas enligt denna lag får på begäran av tribunalen, eller på grund av efterlysning som har utfärdats på grund av beslut av tribunalen, omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av en åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål.

Beslutas det om tvångsmedel enligt första stycket, skall 23 § andra - fjärde styckena lagen (1957:668) om utlämning för brott tillämpas.

7 §

I fråga om utlämning till tribunalen gäller i övrigt 25 §, 26 § första stycket samt 26 a § lagen (1957:668) om utlämning för brott.

8 §

Ett beslut om utlämning till tribunalen skall verkställas av polismyndigheten. Om den som skall utlämnas är på fri fot, får polismyndigheten omhändertaga honom, dock längst under tjugofyra timmar.

Beslag

9 §

I fråga om beslag gäller bestämmelserna i 1 och 2 §§, 6 § första meningen samt 7 § lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat. Sedan utredningen avslutats skall Riksåklagaren överlämna ärendet tillsammans med sitt yttrande till regeringen. I beslag tagen egendom överlämnas till tribunalen efter beslut av regeringen.

Har beslag verkställts, får den som drabbats av åtgärden begära att

rätten prövar beslaget. Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken.

Prop. 1993/94:142

Bevisupptagning m.m.

10 §

I fråga om bevisupptagning gäller bestämmelserna i 1 § första stycket första meningen, 2 §, 3 § första och andra styckena samt 4 - 10 och 12 §§ lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol.

11 §

På begäran av tribunalen får förhör hållas enligt bestämmelserna i 23 kap. rättegångsbalken.

En framställning om förhör skall av Utrikesdepartementet överlämnas till Riksåklagaren för de åtgärder som påkallas av framställningen. Ärendet skall därefter redovisas till Utrikesdepartementet.

Överförande av frihetsberövade personer för vittnesmål m.m.

12 §

En person i Sverige som är berövad friheten får efter beslut av regeringen föras över till tribunalen för förhör eller konfrontation i samband med förundersökning eller vid rättegång, om förhöret eller konfrontationen avser annat än den frihetsberövades egen brottslighet. Överförande får ske endast om den frihetsberövade lämnat sitt samtycke till åtgärden.

I fråga om överförande eller transport av en frihetsberövad person till tribunalen gäller i övrigt 3 § andra stycket, 5 § samt 7 § första stycket lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet.

Övriga bestämmelser

13 §

På begäran av tribunalen skall en i Sverige pågående lagföring överföras till tribunalen. Om en sådan begäran görs får åtal inte väckas för brottet. Förs lagföringen över efter det att åtal har väckts, utgör detta rättegångshinder i brottmålet.

Har frågan om ansvar för en viss gärning prövats vid tribunalen, får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige.

Om tribunalen begär att en åtgärd skall vidtas beträffande den som misstänks eller har åtalats eller dömts för brott, skall denne, om han begär det, biträdas av en offentlig försvarare. I fråga om sådan gäller rättegångsbalkens bestämmelser.

Vidtas en åtgärd enligt 10 eller 11 § beträffande en målsägande skall ett särskilt biträde för denne (målsägandebiträde) förordnas, om det kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde vid förhöret eller bevisupptagningen. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 § första meningen, 4 och 5 §§ samt 7 § första meningen lagen (1988:609) om målsägandebiträde.

15 §

Ett vittne eller en målsägande eller sakkunnig i Sverige som har kallats för att höras av tribunalen har rätt till ersättning för sin inställelse enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.

16 §

Ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt denna lag skall betalas av staten.

17 §

Bestämmelser i annan lag eller författning om rättshjälp åt domstol eller myndighet i främmande stat tillämpas på framställningar från tribunalen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

2.2 Förslag till

Prop. 1993/94:142

Lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Bilaga²

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande		Tillämplig internationell överenskommelse
Internationella organ	Fysiska personer	
46 Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien	Tribunalens ledamöter, åklagaren och dennes personal, registratorn och dennes personal samt personer som på annat sätt medverkar i tribunalen	Stadga för Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien fastställd genom FN:s säkerhetsråds resolution 827 den 25 maj 1993

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹ Lagen omtryckt 1987:341.

² Bilagans lydelse enligt prop. 1993/94:120.

Den 25 maj 1993 antog Förenta nationernas säkerhetsråd resolution 827 (1993) om att inrätta en internationell tribunal för att beivra brott mot internationell humanitär rätt och krigets lagar som begåtts i f.d. Jugoslavien. Rådet fastställde samtidigt en stadga för tribunalen.

Säkerhetsrådets resolution 827 (1993) i engelsk originaltext och i svensk översättning finns i *bilaga 1*. Den av rådet beslutade stadgan för den internationella tribunalen i engelsk originaltext och i översättning till svenska finns i *bilaga 2*.

Inom Justitiedepartementet har upprättats en promemoria med förslag till den lagstiftning som krävs för att Sverige skall kunna uppfylla de förpliktelser som följer av resolutionen. Promemorian har upprättats i samråd med Utrikesdepartementet och efter överläggningar mellan justitiedepartementen i de nordiska länderna. Säkerhetsrådets resolution har också varit föremål för diskussion inom ramen för Europarådet. De lagförslag som lagts fram i promemorian finns i *bilaga 3*.

Förslaget har remissbehandlats. Yttranden har avgetts av Justitiekanslern, Domstolsverket, Göta hovrätt, Stockholms tingsrätt, Malmö tingsrätt, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Generaltullstyrelsen, Riksskatteverket, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Uppsala universitet, Statens invandrarverk, Sveriges Advokatsamfund och Sveriges Domareförbund. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr 93-4843).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 3 februari 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*.

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*.

Vissa redaktionella ändringar har gjorts i lagtexten.

4 Historisk bakgrund

Frågan om att inrätta en internationell brottmålsdomstol är inte ny. Redan 1919 förutskickade Versailles-traktaten en internationell brottmålsdomstol för att lagföra första världskrigets krigsförbrytare. Någon sådan tribunal inrättades emellertid inte.

Efter andra världskriget genomförde segrarmakterna krigsförbryttarrättegångar mot tyskar och japaner i Nürnberg respektive Tokyo. Frågan om en permanent internationell brottmålsdomstol blev då aktuell på nytt. FN:s generalförsamling tillsatte en kommitté med uppgift att lagreglera brott mot fred och säkerhet (Offences against the Peace and Security of Mankind) och utarbeta ett förslag till stadgar för en internationell domstol. Det stadgeförslag som lades fram 1951 bordlades av generalförsamlingen. Ett reviderat förslag bordlades två år senare. Frågan fördes därefter över till FN:s folkrättskommission (ILC) som sedan dess har haft ärendet på dagordningen. Generalförsamlingens utskott för juridiska frågor, sjätte utskottet, har vid ett flertal tillfällen under åren diskuterat utformningen av dels en internationell strafflag, dels en stadga för en permanent brottmålsdomstol på grundval av förslag från ILC.

Skillnader i medlemsstaternas juridiska tradition och grundläggande olikheter i de nationella rättssystemen har komplicerat och fördröjt ILC:s arbete. Under det kalla kriget fanns det inget stöd hos säkerhetsrådets permanenta medlemmar för att inrätta en överstatlig brottmålsdomstol i form av ett fristående organ underställt generalförsamlingen. Uppfattningarna varierade också kraftigt bland övriga medlemsstater om vilka brott som borde falla under en internationell domstol. Genom det arbete som bedrivits inom ILC under senare år har dock frågan om inrättandet av en permanent internationell brottmålsdomstol och även arbetet med en internationell strafflag kommit närmare sin lösning. Sverige har tillsammans med övriga nordiska länder i olika sammanhang aktivt understött dessa strävanden.

5 Tribunalens tillkomst

Omvärlden har med stigande oro bevitnat hur befolkningen i f.d. Jugoslavien har utsatts för övergrepp från de stridande parternas sida. FN, Europeiska säkerhetskonferensen (ESK), Europeiska gemenskaperna (EG), Internationella röda korset (ICRC) och andra organ har engagerat sig aktivt och i skarpa ordalag fördömt parternas agerande.

FN:s säkerhetsråd konstaterade i resolution 764 (1992) den 13 juli 1992 att alla parter i konflikten i f.d. Jugoslavien är förpliktade att följa sina åtaganden enligt internationell humanitär rätt och hänvisade särskilt till Genèvekonventionerna från den 12 augusti 1949. Vidare fastslog rådet i samma resolution att personer som begår eller som beordrar svåra överträdelser av konventionerna är personligt ansva-

riga för sådana överträdelser.

I resolution 771 (1992) den 13 augusti 1992 uttryckte säkerhetsrådet stark oro över de fortlöpande rapporterna om fortsatta omfattande kränkningar av internationell humanitär rätt i f.d. Jugoslavien och pekade särskilt på situationen i Bosnien och Hercegovina. Rådet krävde att alla parter i konflikten i f.d. Jugoslavien skulle upphöra med och avstå från varje form av brott mot internationell humanitär rätt. Stater och internationella humanitära organisationer uppmanades att samla in information om sådana brott och lämna denna information till rådet.

I resolution 780 (1992) den 6 oktober 1992 gav säkerhetsrådet generalsekreteraren i uppdrag att tillkalla en opartisk expertkommission för att granska och analysera den information rådet begärt i resolution 771. Kommissionen skulle undersöka om det fanns bevis för att svåra överträdelser av Genèvekonventionerna och andra kränkningar av internationell humanitär rätt förekommer i f.d. Jugoslavien.

I en rapport till säkerhetsrådet den 9 februari 1993 presenterade generalsekreteraren kommissionens slutsatser. Svåra överträdelser och andra kränkningar av internationell humanitär rätt hade ägt rum i f.d. Jugoslavien. Kommissionen påtalade särskilt att det förekom avsiktligt dödande, "etnisk rensning", massmord, tortyr, våldtäkt, plundring och förstörelse av civil egendom, förstörelse av kulturell och religiös egendom samt godtyckliga arresteringar.

Detta var bakgrunden till att säkerhetsrådet den 22 februari 1993 antog resolution 808 (1993). I resolutionen slås fast att de brott som begås i f.d. Jugoslavien utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Rådet anför att det skall vidta effektiva åtgärder för att förhindra att ytterligare brott begås och för att få ansvariga personer ställas inför rätta. Rådet var övertygat om att under de särskilda omständigheter som rådde i f.d. Jugoslavien skulle inrättandet av en internationell tribunal bidra till att detta mål kunde nås och till att fred skulle kunna återställas och upprätthållas. Man beslutade därför att en internationell tribunal för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna i f.d. Jugoslavien sedan 1991 skulle inrättas. Generalsekreteraren fick i uppdrag att inom 60 dagar lägga fram ett konkret förslag till inrättande av en sådan tribunal.

Generalsekreteraren lade den 3 maj 1993 fram sin rapport för säkerhetsrådet. Den 25 maj 1993 godkände rådet generalsekreterarens rapport och antog resolution 827 (1993). I resolutionen anför rådet att det godkänner generalsekreterarens rapport och beslutar att inrätta en internationell tribunal med enda syfte att lagföra personer som är

ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt i f.d. Jugoslavien sedan den 1 januari 1991. Rådet antog vidare den stadga för den internationella tribunalen som föreslogs i generalsekreterarens rapport. I rapporten finns det en kommentar till varje artikel. Rapporten finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr 93-4843). Prop. 1993/94:142

FN:s generalförsamling utsåg i september 1993 tribunalens domare. Dessa höll sin första session den 17-30 november 1993 i Haag. Domarna beslutade att tribunalens officiella namn skall vara "The International Tribunal for Crimes in former Yugoslavia". Vidare påbörjades arbetet med att utforma tribunalens processordning. Tribunalens andra session hölls den 17 januari - 11 februari 1994. Enligt uppgift antog tribunalens domare då en processordning. Denna har dock inte fått sin slutliga utformning. Processordningen blir enligt uppgift offentlig tidigast i slutet av mars 1994.

6 Tribunalens status

Genom resolution 808 (1993) etablerade säkerhetsrådet den legala grunden för att inrätta en internationell tribunal. Rådet slog fast att de brott mot internationell humanitär rätt som äger rum i f.d. Jugoslavien utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Därmed var enligt rådet bestämmelserna i FN-stadgans kapitel VII tillämpliga. Dessa ger säkerhetsrådet behörighet att vidta åtgärder för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. Beslut av säkerhetsrådet som fattas enligt detta kapitel är bindande för alla medlemsländerna. Rådet gjorde den bedömningen att inrättandet av en internationell tribunal skulle bidra till att återställa och upprätthålla internationell fred och säkerhet.

I resolution 827 (1993) anges att rådet har fattat sitt beslut i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. I resolutionen godkänner rådet generalsekreterarens förslag till stadgar för tribunalen och fastställer därmed stadgarna. Rådet anför vidare att alla stater skall samarbeta till fullo med tribunalen och dess organ och att alla stater därför skall vidta de åtgärder som behövs enligt nationell lag för att genomföra vad som anges i resolution 827 och i tribunalens stadga. Rådet hänvisar särskilt till artikel 29 i stadgan, som reglerar tribunalens möjligheter att begära bistånd med rättshjälpsåtgärder från medlemsländerna.

Eftersom tribunalen har inrättats som en verkställighetsåtgärd under kapitel VII, ankommer det på säkerhetsrådet att avgöra hur länge den skall fortsätta att fungera. När rådet bedömer att målet att

återställa och bevara fred och säkerhet i f.d. Jugoslavien har uppnåtts torde det inte längre finnas grund för att bibehålla tribunalen. En indikation på tidsperspektivet ges i stadgarna, där det sägs att domarna, åklagaren och registratorn skall utnämnas för en period av fyra år med möjlighet till förlängning. Prop. 1993/94:142

7 Närmare om innehållet i tribunalens stadgar

Ingressen anger att tribunalen har upprättats av FN:s säkerhetsråd enligt kapitel VII i FN-stadgan och att tribunalen skall fungera enligt vad som föreskrivs i dess stadga.

Artiklarna 1, 8 och 9 behandlar tribunalens behörighet. I artiklarna 2-5 definieras de brott som kan tas upp till prövning av tribunalen. Artiklarna 6 och 7 behandlar frågan om straffansvar. I artikel 10 behandlas principen non-bis-in-idem. Artiklarna 11-17 redogör för tribunalens organisation. I artiklarna 18-22 behandlas förundersökning och rättegångsförberedelser. Artiklarna 23-26 reglerar dömande, straffmätning, överklagande, resning och verkställighet. Artikel 29 behandlar frågor om s.k. internationell rättshjälp till tribunalen. Artiklarna 30-34 reglerar immunitet, budgetfrågor, årlig rapportering, tribunalens arbetsspråk m.m.

I *artikel 1* anges att tribunalen har behörighet att lagföra personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på det f.d. Jugoslaviens territorium sedan år 1991.

I *generalsekreterarens kommentar* anföras följande i fråga om den legala grunden för att vissa brott skall kunna lagföras inför tribunalen. All internationell sedvanerätt är inte konventionsreglerad. All central humanitär konventionsrätt utgör emellertid heller inte internationell sedvanerätt. I syfte att fullt ut respektera principen att ingen skall dömas för andra gärningar än sådana som enligt en vid den aktuella tidpunkten gällande rättsregel var att betrakta som brott får tribunalen endast tillämpa sådana rättsregler som utom allt tvivel utgör internationell sedvanerätt.

Den del av den internationella konventionsrätten som enligt kommentaren anses utgöra internationell sedvanerätt är de rättsregler tillämpliga vid väpnad konflikt som återges i Genèvekonventionerna från den 12 augusti 1949 om skydd för krigsoffer, den fjärde Haagkonventionen av den 18 oktober 1907 angående lagar och bruk i landkrig och dess reglemente, folkmordkonventionen från den 9 december 1948 och Internationella militärdomstolens stadga från den 8 augusti 1945.

I de följande artiklarna anges med detta som utgångspunkt vilka typer av brott som tribunalen är behörig att lagföra.

I *artikel 2* ges tribunalen behörighet att lagföra brott mot 1949 års Genèvekonventioner.

Konventionerna reglerar krigsföring från ett humanitärt perspektiv genom att föreskriva skydd för vissa kategorier av personer vid väpnad konflikt, bl.a. skadade och sjuka soldater, krigsfångar och civilbefolkning. De humanitärrettsliga reglerna i dessa konventioner utgör kärnan i den sedvanerätt som är tillämplig vid väpnad konflikt. Konventionerna specificerar vissa särskilt allvarliga kränkningar. Dessa handlingar betecknas som svåra överträdelser eller krigsförbrytelser. Artikeln återger åtta sådana handlingar, ordagrant formulerade i enlighet med respektive konvention.

I *artikel 3* ges tribunalen behörighet att lagföra brott mot krigets lagar.

Många bestämmelser i 1907 års fjärde Haagkonvention och dess reglemente ansågs revolutionerande när de antogs, men de hade vid andra världskrigets utbrott kommit att accepteras av alla civiliserade stater, vilket också erkändes vid Nürnbergrättegångarna. I Haagkonventionen slås fast att rätten för stridande part att föra krig inte är obegränsad och att vissa former av krigsföring är förbjudna enligt landkrigets lagar. Den tolkning och tillämpning av dessa regler som utvecklades vid Nürnbergrättegångarna har enligt kommentaren till artikeln legat till grund för formuleringarna i artikeln som innehåller en exemplifierande uppräknig av sådana brott.

I *artikel 4* ges tribunalen behörighet att lagföra folkmordsbrott.

Folkmord är, enligt 1948 års folkmordkonvention, ett brott för vilket individer kan ställas inför rätta och straffas vare sig brottet begåtts i krig eller under fredstid. De handlingar som i detta sammanhang utgör folkmord anges i artikelns punkt 2. I punkten 3 anges ytterligare ett antal handlingar som också är straffbara inför tribunalen, bl.a. stämpling, förberedelse och medhjälp till folkmordsbrott. Eftersom dessa handlingar nämns särskilt i artikel 4 kan viss oklarhet uppstå om motsvarande handlingar är straffbara i samband med de övriga brott som anges i artiklarna 2-5. Artikel 7.1 tyder emellertid på att så även skall vara fallet.

I *artikel 5* ges tribunalen behörighet att lagföra brott mot mänskligheten.

I Nürnbergdomstolens stadga och domslut och i lag nummer 10 utfärdad av förvaltningsrådet för Tyskland erkändes för första gången att vissa handlingar riktade mot civilbefolkningen utgör brott mot mänskligheten. Sådana gärningar är förbjudna vare sig de utförs under en internationell eller en intern väpnad konflikt. Med brott mot

mänskligheten avses särskilt inhumana handlingar av mycket allvarlig karaktär som avsiktligt dödande, tortyr eller våldtäkt, begångna som ett led i en utbredd eller systematisk attack mot civilbefolkningen när de är riktade mot en befolkningsgrupp och grundar sig på nationella, politiska, etniska, rasistiska eller religiösa motiv.

Den uppräkningslista av brott mot mänskligheten som görs i artikeln stämmer till sitt innehåll överens med artikel 3 i den fjärde Genèvekonventionen, men är tydligare i och med att artikeln klart uttalar att våldtäkt utgör en inhuman handling.

I *artikel 6* anges att endast fysiska personer kan bli föremål för straffansvar.

I kommentaren framhåller generalsekreteraren att det vore olämpligt att i detta sammanhang ge tribunalen domsrätt över föreningar eller organisationer. En sådan domsrätt vore enligt kommentaren meningsfull endast om ett medlemskap i en viss förening eller organisation i sig utgör ett brott som kunde tas upp av tribunalen. Samtliga handlingar som tribunalen är behörig att döma över är emellertid handlingar som begås av enskilda personer.

Artikel 7 reglerar frågan om personligt straffansvar.

Säkerhetsrådet har vid ett flertal tillfällen uttalat att personer som begår allvarliga brott mot internationell humanitär rätt i f.d. Jugoslavien är personligt ansvariga för sina handlingar. I kommentaren framhålls att även personer som deltar vid planering, förberedelse eller då sådana handlingar utförs bidrar till att brottet begås och att de därför är personligt ansvariga för brottet. Denna syn reflekteras i punkten 1 i artikeln.

Den allmänna rättsuppfattningen har, efter andra världskriget, varit att även statsöverhuvuden, regeringsföreträdare och personer som uppträder i officiell kapacitet är personligt ansvariga för handlingar som innebär allvarliga brott mot internationell humanitär rätt. Detta synsätt återspeglas i punkten 2 i artikeln. Sådana personer bör således inte få åberopa immunitet som försvar eller förmildrande omständighet eller hänvisa till att en handling begåtts under tjänsteutövning. En person i ansvarig ställning skall enligt punkten 3 i denna artikel hållas personligt ansvarig för att ha beordrat någon att utföra en handling som utgör brott enligt tribunalens stadga. En sådan person skall också hållas ansvarig för att ha underlåtit att förhindra att sådana brott begås eller att stävja olagligt uppträdande bland sina underlydande. Sådant indirekt ansvar eller brottslig underlåtenhet skall föreligga om personen i högre ställning kände till eller hade anledning att känna till att en underlydande stod i begrepp att begå eller redan har begått brott och personen ändå underlät att vidta nödvändiga och rimliga åtgärder för att förhindra sådana brott eller straffa

den som begått dem.

Prop. 1993/94:142

Att ha agerat på order från en överordnad eller sin regering befriar enligt punkten 4 i artikeln inte gärningsmannen från personligt ansvar och får inte vara ett försvar. Tribunalen kan emellertid enligt artikeln betrakta åtlydnad av en order från en överordnad som en förmildrande omständighet om den anser att rättviseskäl kräver detta. Den kan enligt kommentaren t.ex. beakta att en person lytt order från en överordnad som en förmildrande omständighet tillsammans med andra faktorer såsom tvång eller avsaknad av moraliskt val. Enligt kommentaren får tribunalen, mot bakgrund av generellt erkända och accepterade rättsprinciper, ta ställning till om sådana faktorer som den tilltalades ringa ålder eller psykiska hälsa skall tillåtas inskränka det personliga straffansvaret.

I *artikel 8* fastställs var och när ett brott skall ha begåtts för att falla in under tribunalens behörighet. I artikeln görs den avgränsningen att handlingarna skall vara begångna i f.d. Jugoslavien. Brott som ägt rum utanför detta område kan således inte tas upp av tribunalen. Med f.d. Jugoslavien avses det territorium som tidigare utgjorde den Socialistiska Federala Republiken Jugoslavien, inkluderande landyta, territorialvatten och lufttrum. F.d. Jugoslaviens yttre gränser reglerades efter andra världskriget i förhållande till omkringliggande stater.

I artikeln anges också tribunalens behörighet i förhållande till när brottet begicks. I resolution 808 har säkerhetsrådet angivit att tribunalen skall vara behörig att pröva brott begångna "sedan 1991". Generalsekreteraren anför i sin rapport att detta bör anses innebära brott begångna vid vilken som helst tidpunkt från och med den 1 januari 1991 och därefter. Det angivna datumet anses inte ha någon specifik betydelse i händelseförloppet i konfliktområdet, utan är en neutralt vald tidpunkt. Den valda tidpunkten är således avsedd att stärka uppfattningen att den i sig inte innebär någon värdering beträffande konfliktens internationella eller interna karaktär.

Artikel 9 reglerar frågor om förhållandet mellan tribunalens och nationella domstolars behörighet.

Säkerhetsrådet hade, när det inrättade tribunalen, inte för avsikt att omöjliggöra eller förhindra nationella domstolars behörighet i förhållande till de gärningar som kan tas upp av tribunalen. Nationella domstolar borde snarast uppmuntras att utöva sina funktioner i enlighet med nationell lag. Enligt artikeln har tribunalen och nationella domstolar en parallell behörighet. Tribunalen ges emellertid företräde. Den kan i vilket skede som helst under en pågående process vid en nationell domstol formellt begära att domstolen skall lämna över ärendet till tribunalen.

I *artikel 10* behandlas principen om non-bis-in-idem. Enligt denna får en person inte lagföras två gånger för samma brott. I artikeln har principen kommit till uttryck på så sätt att en person som lagförts av tribunalen inte får lagföras för samma gärning inför en nationell domstol. Tribunalen kan dock i två fall pröva en gärning som redan varit föremål för prövning vid en nationell domstol, nämligen om den nationella domstolens brottsrubricering av en handling inte överensstämmer med tribunalens stadga eller om kraven på opartiskhet, oberoende och en effektivt förd talan inte har uppfyllts av den nationella domstolen.

Om tribunalen beslutar sig för att lagföra en person som redan dömts av en nationell domstol, skall den vid straffmätningen ta hänsyn till i vilken utsträckning den dömde redan har avtjänat ett straff som utdömts av en nationell domstol för handlingen i fråga.

Artikel 11 fastställer tribunalens organisation. Tribunalen skall bestå av tre funktioner, nämligen ett dömande organ organiserat i tre kammare, en åklagarfunktion och ett sekretariat. Åklagaren har till uppgift att utreda fall, förbereda mål och föra talan i en kammare mot personer som är ansvariga för brott som kan tas upp av tribunalen. De dömande instanserna består dels av två rättegångskammare som skall pröva de mål som läggs fram, dels av en överklagandekammare som skall överpröva rättegångskamrarnas domar. Ett sekretariat, registratorskontoret, skall betjäna både åklagarfunktionen och de dömande instanserna.

Artikel 12 föreskriver att de dömande instansernas kammare skall bestå av sammanlagt 11 oberoende domare, som skall vara av olika nationalitet. Vardera rättegångskammaren skall bestå av tre domare. Fem domare skall bilda överklagandekammaren.

Artikel 13 fastställer vilka kvalifikationer domarna skall ha. De skall väljas av FN:s generalförsamling för en period av fyra år. Tjänstevillkoren skall vara desamma som för domare i Internationella domstolen i Haag.

Om en vakans uppstår i en kammare skall generalsekreteraren i samråd med säkerhetsrådets och generalförsamlingens ordförande utse en ersättare för den återstående tjänstgöringsperioden.

Artikel 14 reglerar domarnas tjänstgöring i kamrarna. Tribunalens domare skall välja en ordförande bland sig. Denne skall ingå i överklagandekammaren och presidera vid dess sammanträden. Ordföranden skall efter samråd fördela övriga domare mellan de två rättegångskamrarna och överklagandekammaren. En domare får endast tjänstgöra i den kammare han eller hon har tilldelats. Ledamöterna i varje rättegångskammare skall välja en chefsdomare som skall presidera vid alla sammanträden med kammaren i dess helhet.

Artikel 15 föreskriver att tribunalens domare skall utforma och anta en processordning med de regler för förfarandet och för bevisföringen som behövs. Dessa regler skall avse skedet före rättegången, förfarandet vid rättegång och överklagande, framläggandet av bevis, skydd för vittnen och för dem som utsatts för brott samt övriga frågor som behöver regleras.

Artikel 16 behandlar åklagarfunktionen. En oberoende åklagare skall ansvara för alla brottsutredningar och föra talan mot personer som åtalas för brott. Åklagaren skall utses av säkerhetsrådet på förslag från generalsekreteraren. Förordnandet skall vara på fyra år, med möjlighet till förlängning. Tjänstevillkoren skall vara desamma som de som gäller för en undergeneralsekreterare i FN. Åklagaren skall biträdas av personal som skall tillsättas av generalsekreteraren på rekommendation från åklagaren. Personalen skall enligt kommentaren bestå av kvalificerade utredare, åklagare, straffrättsjurister, verkställande personal samt medicinsk expertis. Den skall fördelas på en utrednings- och en processavdelning. Med hänsyn till arten av de brott som begåtts och till den utsatta position som offer för våldtäkt och andra sexuella övergrepp befinner sig i, bör enligt kommentaren uppmärksamhet fästas vid att kvalificerad kvinnlig personal anställs.

Artikel 17 behandlar registratorskontoret. Enligt vad som fastställts i artikel 11 skall kontoret betjäna tribunalens samtliga organ. Registratören skall utses av generalsekreteraren på förslag från tribunalens ordförande för en fyraårsperiod, med möjlighet till förlängning. Tjänstevillkoren skall vara desamma som för en biträdande generalsekreterare i FN. Registratorskontoret skall enligt kommentaren sköta information till allmänheten och protokollära funktioner, sammanställa mötesprotokoll, ansvara för möteslokaler, tolkning och annan mötesservice, sköta tryckning och publicering av dokument, ansvara för all administration inklusive budget och personal samt fungera som kommunikationskanal till och från tribunalen.

Artiklarna 18 och 19 reglerar förfarandet vid utredning, förundersökning, åtal och prövning av stämningsansökan.

Åklagaren skall inleda utredningar på eget initiativ eller på grundval av information som erhållits från regeringar, FN-organ, mellanstatliga eller icke-statliga organisationer eller från annat håll.

Åklagaren skall värdera tillgängliga uppgifter och avgöra om de utgör tillräcklig grund för fortsatt utredning. I utredningsarbetet skall åklagaren ha befogenhet att förhöra misstänkta, personer som utsatts för brott samt vittnen, samla in bevismaterial och genomföra platsundersökningar. Åklagaren kan även begära hjälp av nationella myndigheter för detta arbete. När en utredning har slutförts och åklagaren fastställt att det finns tillräckliga skäl för åtal, skall en stämnings-

ansökan med kortfattad beskrivning av fakta i målet och angivande av de brott som den misstänkte anklagas för under tribunalens stadga överlämnas till en domare i en av rättegångskamrarna. Domaren skall granska stämningsansökan och fatta beslut om fallet skall avvisas eller åtal skall väckas.

Om åklagarens utredningsarbete innefattar förhör av den misstänkte skall denne ha rätt att biträdas av försvarare efter eget val och ha rätt till rättshjälp, om han inte själv kan bekosta försvarare. Den misstänkte är också berättigad till nödvändig översättning till och från ett språk som han eller hon förstår.

När domaren beslutat att åtal skall väckas kan denne på åklagarens begäran utfärda sådana beslut och handlingar som behövs för gripande, häktning, överlämnande eller utlämning av personer eller som i övrigt kan behövas för att en rättegång skall kunna inledas.

Artikel 20 reglerar formerna för väckande av åtal samt inledande och genomförande av en rättegång.

Rättegångskamrarna skall säkerställa att förfarandet genomförs i enlighet med tribunalens regler för process och bevisprövning och se till att den tilltalades rättigheter såsom dessa fastställs i stadgan respekteras. Rättegångskamrarna skall också tillhandahålla tillfredsställande skydd för målsägande, dvs. de som utsatts för det åtalade brottet, och för vittnen under processen. En person mot vilken åtal väcks skall, efter det att åtalsbeslut fattats av tribunalen, omedelbart informeras om innehållet i åtalspunkterna.

Den tilltalade skall utan onödigt dröjsmål föras inför en rättegångskammare och där formellt åtalas. Rättegångskammaren skall läsa upp åtalspunkterna, försäkra sig om att den tilltalades rättigheter respekteras, få bekräftat att den tilltalade förstår åtalspunkterna och uppmana denne att inkomma med en svarsinlägga. När inläggen kommit in skall kammaren fastställa datum för förhandling. Rättegång i den tilltalades frånvaro tillåts inte. Förhandlingen skall vara offentlig, om inte rättegångskammaren beslutar om annat i enlighet med reglerna i processordningen.

Artikel 21 fastställer den tilltalades rättigheter. I artikeln tillförsäkras den tilltalade bl.a. rätt till försvarare och tolkhjälp, att få sin sak prövad i sin närvaro och utan dröjsmål och att få åberopa egen bevisning. Vidare föreskrivs att den tilltalade inte får tvingas att vittna mot sig själv eller förklara sig skyldig.

Artikel 22 reglerar frågan om skydd för vittnen och för dem som utsatts för brott. Där föreskrivs att tribunalen i sin processordning skall reglera frågan om skydd för brottsoffer och vittnen. Sådana skyddsåtgärder skall innefatta, men inte begränsas till, förhandlingar inom stängda dörrar och skydd av brottsoffrets identitet.

En dom skall avkunnas av en majoritet av kammarens domare och meddelas vid en offentlig förhandling. Domen skall vara skriftlig och innehålla en motivering. Skiljaktiga eller separata meningar får fogas till domen.

Tribunalen får som påföljd endast döma till fängelse. Tribunalen har sålunda inte behörighet att utdöma dödsstraff. Vid straffmätningen bör rättegångskamrarna beakta sådana faktorer som brottets allvar och den tilltalades personliga omständigheter i det enskilda fallet. Vid fastställande av fängelsestraffets längd skall rättegångskamrarna enligt kommentaren följa allmän praxis i f.d. Jugoslavien beträffande strafftidens längd. Förutom fängelsestraff kan tribunalen besluta att egendom och tillgångar som den skyldige skaffat sig genom en brottslig handling skall återställas till dess rättmätiga ägare.

Artikel 25 reglerar möjligheten till överklagande. En dom kan överklagas om den rättstillämpning som legat till grund för domslutet varit felaktig eller om ett faktafel har lett till felaktig dom. Såväl den dömde som åklagaren kan överklaga på dessa grunder.

Artikel 26 behandlar möjligheten till resning i ett mål som avgjorts av tribunalen.

Om det, efter det att en dom har meddelats, kommer fram nya fakta som inte var kända vid tiden för målet och som kunde ha haft en avgörande inverkan på avgörandet, kan den dömde eller åklagaren begära resning i målet. Några närmare bestämmelser om vad en sådan begäran skall innehålla eller hur den skall behandlas anges inte i stadgan utan torde få regleras närmare i tribunalens processordning.

Artikel 27 anger att straff skall avtjänas i den stat som tribunalen bestämmer, i enlighet med tillämplig lag i denna stat och under tribunalens överinseende. Tribunalen avgör i varje enskilt fall i vilken stat den dömde skall avtjäna sitt straff. Tribunalen förväntas anvisa var straffet skall avtjänas i samband med att den meddelar domen.

Som skäl för att strafftiden skall avtjänas utanför f.d. Jugoslavien anför generalsekreteraren i kommentaren att det rör sig om en mycket speciell typ av brott och att tribunalen har en internationell karaktär. Säkerhetsrådet förväntas uppmana FN:s medlemsstater, utanför f.d. Jugoslavien, att meddela att de är beredda att ställa fängelseplatser till förfogande. Dessa besked skall vidarebefordras till registratorn som sedan upprättar en lista över tillgängliga fängelseplatser.

Artikel 28 anger att en person som förklarats skyldig till brott skall kunna komma i fråga för nåd eller straffomvandling i enlighet med tillämplig lag i den stat där straffet avtjänas. I sådana fall skall staten i fråga underrätta tribunalen, som skall besluta i saken i enlighet med intresset av rättvisa och allmänna rättsprinciper.

Artikel 29 reglerar samarbetet mellan tribunalen och nationella rättsliga instanser och rättsligt bistånd från nationella myndigheter.

FN:s medlemsstater är skyldiga att vidta nödvändiga åtgärder så att rådets beslut kan genomföras. Staterna är skyldiga att samarbeta med tribunalen, att vara den behjälplig i alla stadier av ett ärende och att säkerställa att nationella myndigheter lämnar tribunalen rättsligt bistånd vid insamlande av bevis, hörande av vittnen, misstänkta och experter, identifiering och lokalisering av personer och delgivning. Medlemsstaterna skall vidare bistå tribunalen med att gripa eller häkta personer och överlämna eller överföra en tilltalad till tribunalen.

Artikel 30 behandlar privilegier och immunitet. Artikeln föreskriver att 1946 års FN-konvention om privilegier och immunitet skall vara tillämplig på tribunalen, dess domare, dess åklagare och åklagarens personal samt på dess registrator och registratorns personal. Domarna, åklagaren och registratorn jämställs med diplomatiska sändebud. Åklagarens och registratorskontorets personal jämställs med FN-tjänstemän och skall behandlas i enlighet med artiklarna V och VII i den nämnda konventionen.

Övriga personer vars närvaro behövs vid tribunalen, inklusive den tilltalade, skall enligt artikeln ges sådan behandling som är nödvändig för att tribunalen skall fungera tillfredsställande.

Artikel 31 anger att tribunalen skall ha sitt säte i Haag i Nederländerna.

Artikel 32 anger att kostnaderna för tribunalen skall bekostas av FN:s reguljära budget i enlighet med artikel 17 i FN-stadgan.

Artikel 33 anger att tribunalens officiella språk skall vara engelska och franska. Detta innebär att simultantolkning till och från dessa två språk alltid skall vara tillgänglig vid förhandlingar i kammare och vid andra möten och överläggningar. Stora delar av tribunalens dokumentation torde också behöva översättas till något eller båda språken.

Enligt *artikel 34* skall tribunalens ordförande årligen rapportera om verksamheten till säkerhetsrådet och till generalförsamlingen.

8 Lagstiftningsbehovet

8.1 I vilka hänseenden krävs lagstiftning?

Regeringens bedömning: Lagstiftning krävs för att Sverige skall kunna uppfylla förpliktelseerna enligt artiklarna 9, 10, 29 och 30 i stadgan för den av Förenta nationerna inrättade internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien. I övrigt synes för närvarande inte krävas några lagstiftningsåtgärder.

Remissinstanserna: Nästan alla remissinstanserna tillstyrker promemorians bedömning av lagstiftningsbehovet eller lämnar den utan erinran. En remissinstans anmärker att det saknas en regel som möjliggör verkställighet av beslut om återlämnande av egendom eller intäkter som förvärvats genom brott.

Skälen för regeringens bedömning: Tribunalen har inrättats med stöd av bestämmelserna i kapitel VII i FN-stadgan vilket innebär att beslutet är omedelbart bindande för samtliga FN:s medlemsstater. Dessa är därför skyldiga att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att syftet med beslutet skall kunna uppnås.

De flesta av artiklarna i tribunalens stadga reglerar frågor som gäller endast tribunalen. De kräver därför inte några lagstiftningsåtgärder från svensk sida. Innehållet i artikel 29 kräver dock lagstiftning, liksom föreskrifterna i artiklarna 9, 10 och 30.

Stadgans artikel 29 innehåller föreskrifter om internationell rättshjälp. Enligt denna skall FN:s medlemsstater bistå tribunalen med att identifiera och lokalisera personer, ta upp vittnesmål och annan bevisning samt med att delge handlingar. Medlemsstaterna skall vidare bistå tribunalen med att gripa eller häkta personer och överlämna eller överföra en tilltalad till tribunalen. Av artikeln framgår att uppräkningen inte är uttömmande. Det kan därför inte uteslutas att tribunalen kommer att begära bistånd med andra former av internationell rättshjälp. Man bör räkna med att närmare föreskrifter om tillämpningen av artikel 29 kommer att meddelas i den processordning som enligt artikel 15 i stadgan skall utformas och antas av domarna i tribunalen. Det går därför inte att i dag fastslå exakt vilka åtgärder som medlemsstaterna är skyldiga att lämna rättshjälp med.

Det kan förutsättas att tribunalens dömande instanser har behörighet att begära bistånd med alla typer av åtgärder enligt artikel 29. Det går däremot inte att utläsa ur artikeln vilka särskilda åtgärder som tribunalens åklagare är behörig att begära bistånd med. Av artikel 18, som innehåller regler om förundersökning och åtal, kan dock den slutsatsen dras att åklagarens roll kommer att i mycket likna den som gäller för en svensk åklagare. Man får därför utgå från att tribunalens åklagare kommer att begära bistånd med olika åtgärder som aktualiseras i samband med en förundersökning.

Sverige lämnar sedan gammalt sådan internationell rättshjälp i brottmål som regleras i artikel 29. Rättshjälp lämnas i princip både till stater som Sverige har träffat en överenskommelse med om internationell rättshjälp och sådana stater som inte kan stödja en framställning om rättshjälp på en särskild överenskommelse. Samarbetet med främmande stater om internationell rättshjälp i brottmål bygger främst

Tribunalen är ett av FN inrättat organ och den hör inte under någon enskild stat. Eftersom den svenska lagstiftningen om internationell rättshjälp förutsätter att en begäran om rättshjälp kommer från en domstol eller myndighet i en främmande stat, är lagstiftningen inte direkt tillämplig i förhållande till tribunalen. För att Sverige skall kunna bistå tribunalen med alla de åtgärder som anges i artikel 29 krävs det därför lagstiftningsåtgärder.

Vid utformningen av den lagstiftning som krävs måste vissa speciella omständigheter beaktas. En enskild stats åtagande om att lämna internationell rättshjälp grundar sig ofta på att staten tillträtt en konvention eller att den slutit ett bilateralt avtal. När det gäller bilaterala avtal har den enskilda staten haft ett inflytande över i vilken utsträckning rättshjälp skall ges och på vilka villkor det skall ske. Multilaterala konventioner på området lämnar oftast utrymme för en enskild stat att göra vissa förbehåll, t.ex. att en viss form av rättshjälp inte kommer att ges. En enskild stat kan vidare i sin interna lagstiftning föreskriva att olika former av internationell rättshjälp skall lämnas utan att det ställs krav på ömsesidighet. Staten förfogar då helt över frågan om vilka åtgärder som man ger bistånd med och vilka villkor som skall gälla för att en viss åtgärd skall vidtas.

Regler om internationell rättshjälp åt tribunalen kommer att bygga på andra förutsättningar. Föreskriften i artikel 29 i stadgan att medlemsstaterna skall bistå tribunalen med internationell rättshjälp grundar sig inte på ett avtal mellan de enskilda staterna utan är närmast att se som ett påbud till medlemsländerna att se till att respektive inhemsk rättsordning ger möjlighet till sådant bistånd. Detta innebär att Sverige och övriga medlemsstater vid utformningen av den interna lagstiftningen har begränsade möjligheter att inskränka biståndet till att avse endast vissa rättshjälpsåtgärder eller att ställa upp villkor för biståndet.

De svenska bestämmelserna om internationell rättshjälp återfinns i en mängd olika författningar. I lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat (tvångsmedelslagen) finns bestämmelser om beslag och husrannsakan för bevisändamål och om beslag eller kvarstad för att säkerställa ett förverkande. Genom reglerna i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol (bevisupptagningslagen) kan alla sorters bevis som är tillåtna enligt svensk rätt tas upp på begäran av en utländsk domstol. I lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet finns bl.a. regler om överförande av en i Sverige frihetsberövad person till främmande stat för förhör eller konfrontation som avser annat än den frihetsberövades egen brottslighet.

Beträffande utlämning för lagföring eller straffavtjänande i främmande stat gäller bestämmelserna i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen). Kungörelsen (1909:24 s 1.) ang. delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet gör det möjligt att bistå utländska myndigheter med delgivning av handlingar.

De aktuella lagarna har en i grunden likartad uppbyggnad. I särskilda bestämmelser finns regler om vilka åtgärder som Sverige lämnar bistånd med. I anslutning till dessa finns föreskrifter om vilka villkor som gäller för att aktuellt bistånd skall ges. Ett exempel på mer allmänna villkor är att gärningen, som är föremål för utredning eller lagföring i den främmande staten, skall motsvara brott enligt svensk lag eller att brottet skall vara av viss svårhet eller att det inte får röra sig om ett politiskt brott. I de olika författningarna kan det också förekomma särskilda villkor. Enligt utlämningslagen får t.ex. en svensk medborgare inte utlämnas. De olika villkoren är oftast tvingande; om något av dem föreligger kan den begärda åtgärden inte vidtas. Författningarna innehåller även regler om själva förfarandet. I förhållande till stater utanför Norden som Sverige inte träffat särskild överenskommelse med gäller så gott som genomgående att framställningen skall ges in till Utrikesdepartementet. Normalt skall framställningen ges in på diplomatisk väg, såvida det inte finns en överenskommelse om att direkt kommunikation är tillåten. I fråga om förfarandet inom Sverige gäller i stort sett samma regler som när motsvarande åtgärd vidtas i samband med en inhemsk utredning av eller lagföring för brott. Beträffande vissa åtgärder av mer ingripande natur, såsom utlämning för brott, överförande av frihetsberövad person eller beslag och överlämnade av egendom till främmande stat, har det lagts i regeringens händer att fatta det slutliga beslutet om den begärda åtgärden skall bifallas eller inte.

Den typ av åtgärd som kan antas bli den mest aktuella i förhållande till tribunalen är begäran om förhör under förundersökningen. För sådana åtgärder saknas det dock regler i den svenska lagstiftningen. Sådana regler torde inte heller behövas så länge några tvångsmedel inte är aktuella. Det finns emellertid inga regler som gör det möjligt för svenska åklagare att bistå en åklagare i främmande stat med förhör på förundersökningsstadiet om tvångsmedel måste tillgripas. I en promemoria från Justitiedepartementet angående Sveriges tillträde till Europarådets förverkandekonvention (Ds 1993:17) föreslås emellertid att regler införs som gör ett sådant bistånd möjligt. Promemorian har remissbehandlats och förslagen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Artiklarna 9 och 10 i stadgan behandlar andra frågor som har ett visst samband med reglerna om internationell rättshjälp och som ock-

Enligt artikel 9 i stadgan är tribunalen parallellt behörig med nationella domstolar, men tribunalen kan alltid begära att en lagförling förs över till tribunalen. Vidare får enligt artikel 10 en gärning, som prövats av tribunalen, inte bli föremål för prövning av en nationell domstol. Däremot kan tribunalen under vissa förutsättningar pröva en gärning som redan prövats av en nationell domstol. Om den nationella domstolens bedömning av brottet inte stämmer överens med vad gärningen är att bedöma som enligt stadgan, eller om handläggningen vid den nationella domstolen inte varit opartisk, oberoende eller endast genomfördes för skens skull, kan tribunalen ändå komma att ta upp gärningen till prövning.

Tribunalen kommer enbart att pröva gärningar som har ägt rum i f.d. Jugoslavien. Den svenska rättsordningen tillerkänner svenska domstolar en vidsträckt domsrätt. Exempelvis kan en gärning - oavsett var den har begåtts - bli föremål för lagförling i Sverige om det lindrigaste straffet som är föreskrivet för brottet i svensk lag är fängelse i fyra år (2 kap. 3 § 7 brottsbalken). Under förutsättning att gärningen var straffbar också där den begicks gäller vidare generellt svensk domsrätt beträffande svenska medborgare och andra med hemvist här (2 kap. 2 § brottsbalken). Det kan därför inte uteslutas att en gärning som omfattas av tribunalens behörighet kan komma att bli föremål för lagförling i Sverige. Enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken får under vissa förutsättningar en gärning som prövats genom lagakraftägande dom, som meddelats i främmande stat, inte bli föremål för lagförling i Sverige. Denna regel är inte tillämplig beträffande tribunalens domar. I detta hänseende krävs därför lagstiftning.

En sak som inte berörs i stadgan är frågan om immunitet för vittne, sakkunnig eller annan som skall vittna eller på annat sätt medverka vid det rättsliga förfarandet inför tribunalen. Normalt skyddas en sådan person genom regler om att denne inte får åtalas, frihetsberövas, straffas osv. för handlingar som hänför sig till tiden före utresan från den andra statens territorium. Stadgan reglerar inte heller frågan om tribunalen får begära att vittnen eller andra som skall höras skall tvingas att infinna sig inför tribunalen. Varken de multilaterala överenskommelserna på området eller den svenska lagstiftningen om internationell rättshjälp tillåter ett sådant förfarande. Det finns därför inte några skäl att nu föreslå en regel som gör det möjligt att tvångsvis överföra andra än tilltalade till tribunalen.

I stadgan ges inte några regler för den situationen att någon gett en osann utsaga inför tribunalen. Med hänsyn till det sätt på vilket tribunalens behörighet har avgränsats i stadgan är det tveksamt om tribunalen har domsrätt över en sådan gärning. Det kan därför förut-

ses att eventuella menedsbrott inför tribunalen i stället skall tas upp vid nationella domstolar. För att detta skall vara möjligt i Sverige krävs det lagstiftning, dels för att gärningen som sådan skall vara straffbar och dels för att den skall omfattas av svensk domsrätt. Vid införandet av sådan lagstiftning bör den nyligen genomförda kriminaliseringen av osann respektive ovarsam utsaga inför EFTA-domstolen kunna tjäna som förebild (prop. 1992/93:81, bet. 1992/93:JuU14, rskr. 1992/93:74, SFS 1993:83). För att närmare kunna ange gränserna kring det straffbara området och för att kunna precisera kretsen av de personer i processen (parter, vittnen, sakkunniga etc.) som skall omfattas av straffansvaret, måste emellertid tribunalens processordning vara känd, i vart fall i de delar som reglerar skyldigheten att avlägga vittnesmål och sanningsplikten hos dem som yttrar sig. Det är därför inte möjligt att i detta sammanhang föreslå nödvändig lagstiftning. Det kan därför finnas anledning för regeringen att återkomma i denna fråga sedan tribunalens processordning fastställts.

Stadgan innehåller inte någon förpliktelse för medlemsländerna att bistå med verkställandet av beslut enligt artikel 24 att egendom eller intäkter som förvärvats genom brott skall återlämnas. Sådana beslut torde främst komma att avse egendom som finns i f.d. Jugoslavien. Saken kan tänkas bli närmare reglerad i processordningen. Den bör därför inte lagregleras innan processordningen blivit fastställd. Om medlemsländerna blir förpliktade att verkställa sådana beslut är en möjlig lösning att, såsom en remissinstans påpekat, införa en regel som ger kronofogdemyndigheten behörighet att verkställa sådana beslut. I den mån det handlar om egendom i Sverige som frånhänts annan genom brott finns det bestämmelser i tvångsmedelslagen om att sådan kan tas i beslag och överlämnas till främmande stat. Denna möjlighet bör kunna ställas till tribunalens förfogande.

I artikel 30 finns bestämmelser om tribunalens status och privilegie- och immunitetsbestämmelser för domare, åklagare och registrator samt annan personal i tribunalens tjänst. Enligt artikeln skall övriga personer vars närvaro behövs vid tribunalen ges sådan behandling som är nödvändig för att tribunalen skall fungera tillfredsställande. Denna reglering kräver lagstiftning.

Regeringens förslag: Regler om Sveriges skyldighet att bistå tribunalen med internationell rättshjälp tas in i en särskild lag som i möjligaste utsträckning hänvisar till den befintliga lagstiftningen om internationell rättshjälp i brottmål. Lagen bör vidare innehålla regler om att offentlig försvarare och målsägandebiträde kan förordnas då åtgärder vidtas i Sverige.

Bilagan till 1976 års lag om immunitet och privilegier i vissa fall kompletteras så att lagen även omfattar tribunalen och till denna anknutna personer.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock inte någon möjlighet att i ärenden om utlämning inhämta yttrande från Högsta domstolen. Promemorian innehåller heller inte något förslag om att målsägandebiträde skall kunna förordnas.

Remissinstanserna: Alla remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran den modell för lagstiftningen som föreslagits. *Justitiekanslern*, *Domstolsverket*, *Göta hovrätt*, *Sveriges Advokatsamfund* och *Sveriges Domareförbund* framför synpunkter på att utlämningsfrågan enligt promemorians förslag inte skall prövas av Högsta domstolen. *Malmö tingsrätt* anmärker att det saknas en generell regel om verkställighet i Sverige av påföljder. *Sveriges Advokatsamfund* anser att den som misstänks för eller är åtalad för brott skall vara berättigad till rättshjälp enligt reglerna i rättshjälpslagen såväl vid förfarandet i Sverige som inför tribunalen och att målsägande vid förfarandet inför tribunalen skall ha samma rätt till rättshjälp enligt rättshjälpslagen som gäller för angelägenhet som behandlas i Sverige.

Skälen för regeringens förslag: Det är, särskilt med hänsyn till att den svenska lagstiftningen om internationell rättshjälp genomgående innehåller villkor som inte kan tillämpas i förhållande till tribunalen, inte tillräckligt att endast göra den svenska lagstiftningen på området generellt tillämplig på tribunalen. De bestämmelser som krävs bör därför i stället tas in i en särskild lag. Eftersom den svenska lagstiftningen omfattar de flesta åtgärder som kan bli aktuella i förhållande till tribunalen, och dessutom ger förutsättningar för ett enhetligt förfarande gentemot tribunalen, bör lagen i största möjliga utsträckning bygga på hänvisningar till den befintliga lagstiftningen angående internationell rättshjälp. Denna metod har också klara fördelar för de tillämpande organen.

I lagen bör sålunda göras hänvisningar till vissa bestämmelser i tvångsmedelslagen, bevisupptagningslagen, utlämningslagen och lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet.

Lagen bör därutöver innehålla en föreskrift som gör det möjligt för tribunalens åklagare att begära att en svensk åklagare bistår med förhör på förundersökningsstadiet efter mönster av förslaget i promemorian Ds 1993:17 (jfr avsnitt 8.1). Vidare bör lagen innehålla en föreskrift om att bestämmelser i andra svenska författningar som rör internationell rätthjälp skall tillämpas på framställningar från tribunalen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

Därigenom torde de åtgärder som, såvitt i dag kan bedömas, kan bli aktuella enligt stadgans artikel 29 täckas av lagen.

Enligt artikel 9 kan tribunalen begära att en i Sverige pågående lagföring skall överföras till tribunalen. I lagen bör därför införas en bestämmelse som innebär att en sådan begäran skall bifallas och att begäran innebär att åtal inte får väckas i Sverige för brottet. Har åtal redan väckts, skall överföringen utgöra rättegångshinder i brottmålet.

Enligt artikel 10 i stadgan får en gärning som prövats av tribunalen inte bli föremål för prövning av en nationell domstol. I lagen bör därför införas en bestämmelse att åtal inte får väckas vid svensk domstol för en gärning som varit föremål för prövning av tribunalen.

Enligt FN:s beslut är medlemsstaterna - såsom framhållits i det föregående - skyldiga att bistå tribunalen med rättsligt bistånd. Det innebär att lagen inte bör innehålla några hänvisningar till de olika villkor som i den nu gällande lagstiftningen om internationell rätts-hjälp ställs upp för att bistånd skall lämnas.

När det är fråga om åtgärder av mer ingripande natur, såsom utlämning, överförande av en frihetsberövad person för förhör eller konfrontation eller beslag, bör dock lagen lämna ett visst utrymme för en prövning av om åtgärden skall bifallas eller inte. Denna prövning måste dock vara ytterst begränsad och inskränka sig till de fall då ett bifall till den aktuella åtgärden skulle vara uppenbart stötande eller annars stå i uppenbar strid med den svenska rättsordningen. Sådana prövningar görs normalt inom ramen för allt internationellt samarbete utan att det finns några särskilda föreskrifter om detta. I de allra flesta fall, t.ex. om förhållandena är sådana att en persons hälsotillstånd hindrar en utlämning, kan man dessutom räkna med att frågor av detta slag kan klaras ut genom underhandskontakter med tribunalen. Genom att framställningar om utlämning, överförande av en frihetsberövad person för förhör eller konfrontation eller om beslag slutligen prövas av regeringen finns det en möjlighet att göra en diskretionär prövning. I denna ingår att besvara frågan om den

begärda åtgärden skulle vara uppenbart stridande mot den svenska rättsordningen. Intresset av att ta hänsyn till svenska rättsprinciper måste emellertid vägas mot den folkrättsliga skyldigheten att samarbeta med tribunalen. En situation då det kan bli aktuellt att överväga om ett bifall till en begäran skulle stå i uppenbar strid med den svenska rättsordningen är om tribunalen begär att en person skall utlämnas för ett brott och personen i fråga redan har dömts för den aktuella gärningen i Sverige (res judicata).

Tribunalens stadgar tillåter inte att utlämning vägras i fråga om det egna landets medborgare. Regeringsformen innehåller inte något direkt förbud mot utlämning av svenska medborgare. Någon hänvisning bör därför inte göras till utlämningslagens förbud mot utlämning av svenska medborgare. Det skall därför i och för sig vara möjligt att utlämna en svensk medborgare för lagföring inför tribunalen. Där emot gäller enligt 2 kap. 7 § regeringsformen att en svensk medborgare inte får landsförvisas. Enligt förarbetena till bestämmelsen innebär detta också i praktiken ett visst skydd i fråga om utlämning. Skyddet mot landsförvisning bör uppfattas så att det även avser det fall då utlämning av en svensk medborgare på grund av brott skulle ge anledning till antagandet att den utlämnade skulle bli berövad friheten under så lång tid att han knappast skulle kunna någonsin återvända till Sverige (bet. 1975/76:KU 56 s. 32). Om denna fråga aktualiseras, måste regeringen förvissa sig om att en utlämning inte får en sådan verkan. En tänkbar lösning - som dock torde kräva lagstiftning - är att det träffas en särskild överenskommelse för det enskilda fallet, som innebär att ett eventuellt fängelsestraff helt eller delvis skall avtjänas i Sverige. För närvarande saknas underlag för ett ställningstagande i denna fråga. Till bilden hör att tribunalen inte torde ha någon möjlighet att hålla dömda personer frihetsberövade efter det domen meddelats och att Nederländerna enligt uppgift avser att omvandla tribunalens domar till nederländska domar så att verkställighet kan påbörjas där. Detta förhållande kan, liksom den processordning som tribunalens domare skall fastställa, bli av betydelse för hur frågan skall lösas.

När det gäller de svenska myndigheternas hantering av de åtgärder som tribunalen begär bistånd med bör såväl prövningen som förfarandet innefatta så få inskränkande moment som möjligt. I vissa situationer kan det dock inte undvikas att någon form av begränsning finns. Till exempel bör i fråga om beslag handlingar som enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken är skyddade mot en sådan åtgärd ha ett sådant skydd även i detta sammanhang. Det är vidare så att en person som anhållits med stöd av 23 § utlämningslagen inte kan vara frihetsberövad hur länge som helst utan att en begäran om utlämning görs.

Regeln om att en sådan begäran skall göras inom 40 dagar bör därför upprätthållas även i detta sammanhang. Även kravet på samtycke från en i Sverige frihetsberövad person som begärs överförd för vittnesförhör bör gälla eftersom det inte är aktuellt att nu införa regler om att ett vittne kan tvingas inställa sig inför tribunalen.

Enligt utlämningslagen skall frågan om utlämning lagligen kan ske prövas av Högsta domstolen, om inte den som avses med framställan samtycker till utlämning. Om Högsta domstolen finner att det finns hinder mot utlämning med hänsyn till vissa närmare angivna bestämmelser i utlämningslagen, får utlämning inte ske. Som ovan nämnts kan de villkor, som enligt gällande lagstiftning uppställts vad gäller möjligheten att tillmötesgå en framställan från främmande stat, inte göras tillämpliga i förhållande till tribunalen. Av detta följer att en laglighetsprövning i ett ärende om utlämning till tribunalen skulle bli högst begränsad. Det kan därför ifrågasättas om det är meningsfullt att ha en domstolsprövning i dessa frågor. I det remitterade förslaget föreslogs mot denna bakgrund ingen regel om att Högsta domstolen skall pröva ärenden om utlämning. Flera remissinstanser har ifrågasatt om inte en sådan prövning trots allt bör ske. Även om en prövning av domstol måste bli mycket begränsad delar regeringen remissinstansernas bedömning att det i vissa enskilda fall kan vara av värde om Högsta domstolen yttrar sig innan regeringen fattar sitt beslut. Med hänsyn till detta bör regeringen ha möjlighet att som underlag för sitt beslut inhämta ett yttrande från Högsta domstolen i frågan om utlämning bör beviljas. En bestämmelse om detta bör tas in i lagen.

När det gäller tvångsmedel i anledning av en begäran om utlämning till tribunalen eller en internationell efterlysning måste däremot alltid en domstolsprövning ske. Detta följer inte bara av regeringsformen utan även av innehållet i artikel 5 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Denna domstolsprövning bör föreskrivas genom att det i lagen görs en hänvisning till 23 § utlämningslagen. Också beslagsfrågor bör kunna prövas av domstol.

Av lagen bör framgå att en begäran om rättshjälp kan göras av någon av tribunalens dömande instanser eller av dess åklagare. Reglerna bör utformas så att tribunalens framställningar skall ges in direkt till Utrikesdepartementet och att den diplomatiska vägen inte behöver användas. I fråga om det inhemska förfarandet vid verkställandet av framställningen bör i största möjliga utsträckning hänvisning ske till de i respektive författning förekommande reglerna.

Enligt artiklarna 18 och 21 har den som misstänks eller har åtalats för brott en ovillkorlig rätt till försvarare. De gärningar som kan prövas av tribunalen är av mycket allvarlig natur. Enligt regeringens

mening bör den som är misstänkt, åtalad eller dömd för en sådan gärning ha rätt att biträddas av en försvarare om tribunalen begär att en åtgärd vidtas i Sverige beträffande honom. Även denna fråga bör lagregleras. Sveriges Advokatsamfund anför att reglerna om rättshjälp åt misstänkt i brottmål bör göras tillämpliga och detta såväl i fråga om förfarandet i Sverige som inför tribunalen. Samfundet uttalar att det måste vara en självklar utgångspunkt för lagstiftningen att den som är misstänkt i mål inför tribunalen har samma rättssäkerhet som den som är misstänkt i ett svenskt brottmål. Det finns enligt regeringens mening inte anledning för Sverige att ge regler om den misstänktes eller tilltalades rättigheter vid förfarandet inför tribunalen. Den saken regleras genom stadgan för tribunalen. Kompletterande regler kan komma att ges i processordningen. En regel om obligatorisk rätt till offentlig försvarare torde utgöra ett fullgott skydd för den misstänkte eller tilltalade vid förfarandet i Sverige.

En åtgärd som kan bli aktuell att vidta i Sverige är förhör med målsägande. I det svenska brottmålsförfarandet kan vid vissa typer av brott ett målsägandebiträde förordnas för målsäganden. Biträdet skall enligt 3 § lagen (1988:609) om målsägandebiträde ta till vara målsägandens intressen i målet och lämna stöd och hjälp till målsäganden. Med hänsyn till att många av de brott som kan komma under tribunalens prövning utgör mycket allvarliga kränkningar av målsägandens person, bör motsvarande möjlighet till stöd och hjälp finnas vid förhör som hålls i Sverige på begäran av tribunalen. Sveriges Advokatsamfund har föreslagit att en regel införs i rättshjälpslagen av innebörd att förfarandet inför tribunalen likställs med ett förfarande i Sverige. Syftet är att målsägande skall kunna beviljas rättshjälp i större utsträckning än vad som enligt gällande lagstiftning är möjligt för rättegång i brottmål utomlands. Någon sådan bestämmelse bör enligt regeringens mening inte införas. Liksom i fråga om misstänkta och tilltalade ankommer det på tribunalen att mot bakgrund av stadgan fastställa målsägandenas rättigheter m.m. vid förfarandet inför tribunalen.

Stadgan ger inte någon närmare anvisning om hur vittnen och andra som skall höras inför tribunalen skall få ersättning för sin inställelse. Myndigheterna i det land där den som skall höras bor kan rent praktiskt underlätta för denne att infinna sig inför tribunalen. Frågan om förskott och ersättning till den som skall höras av tribunalen bör därför lagregleras.

Lagen bör innehålla en uttrycklig föreskrift om att de kostnader som föranleds av Sveriges bistånd till tribunalen skall betalas av staten; detta beroende bl.a. på att det i stadgan inte finns några regler som tillåter medlemsstaterna att begära ersättning från tribunalen för

de kostnader som uppstår i samband med att åtgärder vidtas i Prop. 1993/94:142 Sverige.

Den lagreglering som nu föreslås bygger i stor utsträckning på hänvisningar till den befintliga lagstiftningen om internationell rättshjälp. De sekretessbestämmelser som är tillämpliga i sådana ärenden blir därför också tillämpliga i ärenden där Sverige bistår tribunalen med olika åtgärder.

Främst är det bestämmelsen om utrikessekretess i 2 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) som kan bli tillämplig. Enligt bestämmelsen gäller sekretess för uppgift som rör bl.a. mellanfolklig organisation om ett röjande av uppgiften kan störa Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skada landet. Skaderekvisitet är hos regeringen och inom utrikesrepresentationen omvänt, dvs. presumptionen är för sekretess. Hos övriga myndigheter är skaderekvisitet rakt, dvs. offentlighet är huvudregeln. Bestämmelsen möjliggör att uppgifter hemlighålls även efter det att ett ärende avslutats hos svenska myndigheter. Även bestämmelserna i 5 kap. 1 § första stycket punkterna 2 och 3, 7 kap. 14 § och 9 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) kan bli aktuella. I 5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § finns regler om sekretess i vissa fall för uppgifter i bl.a. brottsutredande och brottsbeivrande verksamhet. Att observera vid tillämpningen av 5 kap. 1 § är att skaderekvisitet endast omfattar svenska myndigheters verksamhet. I 7 kap. 14 § finns bestämmelser om sekretess till skydd för utlännningar. Eftersom dessa bestämmelser tillgodoser det behov av sekretess som finns i de aktuella ärendena krävs det inga lagstiftningsåtgärder på denna punkt.

Frågor om immunitet och privilegier för internationella organ m.m. regleras genom lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Enligt 4 § denna lag åtnjuter vissa i bilagan till lagen uppräknade internationella organ och personer med anknytning till sådana organ immunitet och privilegier enligt vad som har bestämts i stadga eller avtal som är i kraft i förhållande till Sverige. Bilagan bör kompletteras så att den omfattar även tribunalen och till denna anknutna personer.

9 Kostnader

Det går i dag inte att bedöma i vilken omfattning tribunalen kommer att begära bistånd från Sverige med olika åtgärder. Enligt regeringens bedömning torde dock förslaget inte medföra några mer betydande kostnader. De torde därför kunna rymmas inom ramen för de befint-

10 Ikraftträdande

De föreslagna författningsändringarna bör kunna träda i kraft den 1 juli 1994. Några övergångsbestämmelser behövs inte.

11 Författningskommentar

11.1 Förslaget till lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien

1 §

Av paragrafen framgår att lagens tillämpningsområde är begränsat till att gälla framställningar från tribunalen. Framställningarna skall avse en begäran om att en åtgärd i anledning av ett sådant brott som tribunalen enligt stadgan inrättats för att lagföra skall vidtas här. Sverige är förpliktat att bistå med dessa åtgärder. Det är tribunalens uppgift att utifrån stadgans bestämmelser avgränsa vilka gärningar som kan lagföras inför tribunalen. Då en framställning från tribunalen kommer får det förutsättas att en sådan prövning ägt rum. De svenska myndigheterna skall därför normalt inte gå in på frågan om tribunalen är behörig att pröva den gärning som framställningen avser.

2 §

Paragrafen, som riktar sig till de svenska myndigheterna, ger vissa anvisningar om hur en framställan från tribunalen anhängiggörs.

Av bestämmelsen framgår att en framställning från tribunalen kan göras av någon av de dömande instanserna eller av tribunalens åklagare. Av artikel 11 i tribunalens stadga framgår att tribunalen består av såväl de dömande instanserna som åklagaren. Av artikel 18 framgår att åklagaren har befogenhet att begära bistånd från medlemsstaterna vid utförandet av sina uppgifter. I vissa fall, som t.ex. beträffande beslag enligt tvångsmedelslagen, tillåter svensk lagstiftning angående internationell rättshjälp i brottmål redan att en framställning görs av åklagare i främmande stat. Detta är däremot inte möjligt beträffande vissa andra åtgärder, t.ex. bevisupptagning vid domstol, som åklagaren kan tänkas begära bistånd med. Därför

behövs det en generell regel som klargör att åtgärder skall vidtas i Sverige även på begäran av tribunalens åklagare. Av paragrafen framgår vidare att en framställning från tribunalen alltid skall ges in till Utrikesdepartementet. Prop. 1993/94:142

3 §

Första stycket, som innehåller regler om utlämning till tribunalen av en person som misstänks eller är åtalad eller dömd för brott, motsvarar sakligt innehållet i 1 § utlämningslagen. Hänvisningen till tribunalens behörighet ersätter utlämningslagens krav på straffbarhet i den främmande staten. Tribunalens behörighet anges i dess stadga.

Innehållet i *andra stycket* motsvarar den ordning som för Sveriges del gäller enligt den europeiska utlämningskonventionen (SÖ 1959:65) med hänsyn till det förbehåll som Sverige gjort beträffande artikel 12 i konventionen. Således skall en dom eller ett beslut om häktning godtas såsom grund för utlämning, om det inte framgår att domslutet eller beslutet är uppenbart oriktigt, exempelvis genom att det står klart att den som begärs utlämnad befunnit sig på annan plats vid tiden för brottet (jfr prop. 1958:139 s.13 samt NJA II 1958 s.30).

4 §

Regleringen av förfarandet i ärenden om utlämning innebär att i stort sett samma ordning skall gälla som enligt utlämningslagen. Den största skillnaden är att prövningen av förutsättningarna för utlämning hos Högsta domstolen inte är obligatorisk. Regeringen har i stället möjlighet att inhämta ett yttrande från Högsta domstolen.

Första stycket motsvarar innehållet i 15 § första meningen, 16 § första stycket och 17 § utlämningslagen. Det är formulerat så att utlämningsförfarandet blir tillämpligt oavsett hur tribunalen har formulerat sin begäran att en person skall överlämnas dit för lagföring.

Av *andra stycket* framgår att regeringen, om det finns särskilda skäl, skall inhämta ett yttrande från Högsta domstolen innan den avgör ärendet. Med hänsyn till att det inte finns några egentliga vägransgrunder torde frågan om utlämning skall medges normalt vara av tämligen okomplicerad natur. Som närmare redovisats i avsnitt 8.2 kan en utlämning i vissa fall tänkas strida mot regeringsformens förbud mot landsförvisning av svensk medborgare. Uppkommer fråga om att utlämna en svensk medborgare eller framkommer det i övrigt i ett enskilt fall att en utlämning kan strida mot en grundläggande princip för den svenska rättsordningen kan det finnas särskilda skäl

5 §

Första stycket motsvarar 16 § andra stycket första och andra meningarna och 16 § tredje stycket utlämningslagen. I konsekvens med att Högsta domstolen normalt inte skall pröva förutsättningarna för en utlämning bör beslut om tvångsmedel inte, såsom gäller enligt utlämningslagen, överklagas direkt till Högsta domstolen. I detta avseende gäller i stället rättegångsbalkens bestämmelser.

Andra stycket motsvarar 16 § femte stycket utlämningslagen.

6 §

Första stycket har sin förebild i 23 § första stycket utlämningslagen med undantag av bestämmelsen om beslag i utlämningslagen. Beslag på begäran av tribunalen regleras i stället i 9 §.

Genom *andra stycket* görs utlämningslagens bestämmelser om förfarandet i samband med användande av tvångsmedel enligt första stycket direkt tillämpliga. Vad som i de angivna bestämmelserna sägs om den främmande staten skall i stället avse tribunalen. Även prövningen av sådana provisoriska åtgärder måste göras under hänsynstagande till de långtgående förpliktelser som Sverige har gentemot tribunalen. Utrymmet för att avslå begärda åtgärder är således avsevärt mer begränsat än i vanliga utlämningsärenden.

7 §

I paragrafen föreskrivs att vissa övriga bestämmelser i utlämningslagen skall tillämpas i förhållande till tribunalen, nämligen 25, 26 och 26 a §§.

Enligt 25 § utlämningslagen får åtal inte väckas för det brott för vilket utlämning har begärts, såvida inte begäran avslagits. Om utlämning beviljas efter det att åtal väckts utgör detta förhållande rättegångshinder i brottmålet.

Chefen för Justitiedepartementet får enligt 26 § utlämningslagen medge att den som av främmande stat utlämnas till annan stat får föras genom landet, om han inte är svensk medborgare och synnerliga skäl inte heller i annat hänseende talar däremot. Bestämmelsen kan således inte tillämpas om en svensk medborgare skall föras genom Sverige i samband med utlämning till tribunalen från ett annat land. I ett sådant fall krävs ett beslut om utlämning även från Sverige.

I 26 a § utlämningslagen ges föreskrifter om återförande av en person som utlämnats till Sverige för rättegång här i landet på villkor att den utlämnade senare överlämnas till en myndighet i den främmande staten. Denna bestämmelse kan tänkas behöva tillämpas om en person, som är häktad vid tribunalen i avvaktan på rättegång, har begått brott även i Sverige och tribunalen medger att personen förs till Sverige för att närvara vid en rättegång här.

8 §

Paragrafen har sin närmaste motsvarighet i 20 § andra stycket utlämningslagen. Till skillnad från vad som gäller enligt utlämningslagen ankommer det på polismyndigheten att verkställa beslutet om utlämning och således föra den som skall utlämnas ut ur landet till en plats som bestäms i samråd med tribunalen. Därvid bör i huvudsak samma ordning kunna tillämpas som gäller vid verkställighet av beslut om utvisning.

9 §

Genom bestämmelsen blir vissa regler om beslag enligt tvångsmedelslagen gällande i förhållande till tribunalen. Beslag får användas i fråga om föremål och skriftlig handling som kan antas äga betydelse för utredning om gärningen eller vara någon frånhänd genom denna eller egendom som skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott. I och med att ingen hänvisning görs till de allmänna villkor som ställs upp i tvångsmedelslagens 3 § blir myndigheternas prövning tämligen begränsad. En förutsättning för att beslag eller husrannsakan för eftersökande av föremål som är taget i beslag skall få ske är dock att förutsättningar för åtgärden föreligger enligt reglerna om detta i 27 och 28 kap. rättegångsbalken. I fråga om förfarandet gäller i stort samma ordning som enligt tvångsmedelslagen. Det innebär bl.a. att bestämmelserna i 27 kap. 9-13 §§ och 28 kap. 4-10 §§ rättegångsbalken är tillämpliga då beslaget skall verkställas.

Paragrafens regler om domstolsprövning är annorlunda utformade än i tvångsmedelslagen. Där gäller att rätten alltid skall pröva, förutom att beslaget är förenligt med tillämpliga bestämmelser i 27 kap. rättegångsbalken, om hinder möter mot den begärda åtgärden enligt reglerna i 3 § tvångsmedelslagen och om det är påkallat att föreskriva förbehåll enligt 4 §. Dessa paragrafer är inte tillämpliga i fråga om en begäran från tribunalen. Reglerna om domstolsprövning har i stället utformats på det sättet att den som drabbas av ett beslag kan påkalla rättens prövning av beslaget. Rättens prövning är in-

10 §

Bevisupptagningslagen är utformad på det sättet att alla former av bevis som är tillåtna enligt svensk rätt kan komma i fråga för bevisupptagning. Genom bestämmelserna i denna paragraf blir detta möjligt även i förhållande till tribunalen. Bestämmelsen hänvisar inte till de villkor som ställts upp i 1 § bevisupptagningslagen. I fråga om förfarandet gäller att Utrikesdepartementet skall förmedla tribunalens framställning till den domstol som har att genomföra bevisupptagningen. Vid ärendets behandling är främst rättegångsbalkens regler tillämpliga. Det innebär bl.a. att domstolen kan använda alla de tvångsmedel, inklusive hämtning till förhör, som enligt rättegångsbalken står till buds i samband med förhandling med bevisupptagning. Bestämmelserna i 5 - 8 §§ bevisupptagningslagen gör det vidare möjligt att i vissa hänseenden anpassa förfarandet efter tribunalens önskemål. Av 12 § följer att domstolen, sedan ärendet avslutats, alltid skall redovisa protokollet över vad som förekommit vid bevisupptagningen till Utrikesdepartementet. Eftersom kostnaderna för åtgärder som vidtagits enligt denna lag enligt 16 § alltid skall stanna på staten är regeln i 10 § första stycket bevisupptagningslagen att domstolen skall bifoga en skrivelse angående kostnader inte tillämplig vid bevisupptagning på begäran av tribunalen.

11 §

Bestämmelsen, som inte har någon motsvarighet i gällande lagstiftning om internationell rättshjälp i brottmål, gör det möjligt att bistå tribunalen - i första hand dess åklagare - med förhör på förundersökningsstadiet. Det ställs inte upp något krav på att förfarandet har nått ett visst stadium. Detta innebär exempelvis att den begärda åtgärden kan vidtas även om förfarandet vid tribunalen inte kommit så långt att det finns någon bestämd misstänkt person. Förhöret skall hållas enligt bestämmelserna i 23 kap. rättegångsbalken. Det innebär att förhör kan hållas såväl med en misstänkt person som med någon annan som kan antas kunna lämna uppgifter av betydelse för utredningen. För förhöret gäller samma regler om tvångsmedel, tidsfrister m.m. som för förhör under en svensk förundersökning.

Av *andra stycket* framgår i vilken ordning framställningen skall handläggas. Kan förhöret inte verkställas, t.ex. av den anledningen att vederbörande inte går att få tag på, får Utrikesdepartementet

12 §

Enligt *första stycket* får en i Sverige frihetsberövad person efter beslut av regeringen överföras till tribunalen för förhör eller konfrontation om förhöret eller konfrontationen avser annat än dennes egen brottslighet. Bestämmelsen gäller alla typer av frihetsberövanden. Den omfattar både sådana som föranletts av att personen i fråga har begått brott och sådana som beror på att personen på grund av sitt psykiska tillstånd eller sina personliga förhållanden i övrigt har ansetts vara i behov av ett omhändertagande. Den frihetsberövades medverkan skall avse förhör eller konfrontation. Med förhör avses här både förhör under förundersökning eller motsvarande och vittnesförhör eller förhör med målsägande under rättegång. Detsamma gäller konfrontation. Utformningen av bestämmelsen stämmer i dessa hänseenden överens med reglerna om överförande av en frihetsberövad person i lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet. I fråga om förutsättningarna för att ett överförande skall ske skiljer sig dock bestämmelserna åt. Det enda villkor som uppställs i denna paragraf är att den frihetsberövades samtycke krävs för att överförande skall få ske (jfr avsnitt 8.2).

I *andra stycket* görs en hänvisning till de bestämmelser i lagen (1991:435) om internationellt samarbete på brottmålsområdet som reglerar förfarandet rörande en framställning om överförande av en frihetsberövad person. Det innebär bl.a. att yttrande alltid skall begäras in från den myndighet som svarar för omhändertagandet av den frihetsberövade och att regeringen, då den bifaller framställningen, i beslutet skall ange när den frihetsberövade senast skall återföras till Sverige, eller i förekommande fall, försättas på fri fot. Genom hänvisningen till 7 § öppnas vidare en möjlighet att ge tillstånd till transport genom Sverige av en person som är frihetsberövad i en främmande stat och som skall föras över till tribunalen.

13 §

Av *första stycket* framgår att en lagföring skall överföras till tribunalen om den begär det. Vidare föreskrivs att en sådan begäran innebär att åtal inte får väckas i Sverige för brottet eller, om åtal redan väckts, att överföringen utgör rättegångshinder i brottmålet. Om en begäran om överföring av lagföringen även består i en begäran om utlämning av den misstänkte eller tilltalade regleras frågan om rättegångshinder även i 7 § genom en hänvisning till 25 § utläm-

ningslagen. Den bestämmelsen har dock betydelse även för de fall en begäran om utlämning inte är förenad med en överföring av lagföringen. Prop. 1993/94:142

I *andra stycket* föreskrivs att åtal inte får väckas i Sverige för en gärning som prövats av tribunalen. Innebörden av denna bestämmelse är att svensk rätt, i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 10 i tribunalens stadga, tillerkänner tribunalens avgöranden en absolut negativ rättskraft i förhållande till svensk domsrätt. Om åtal skulle väckas i Sverige för en gärning som redan prövats av tribunalen, skall rätten sålunda avvisa åtalet på grund av *res judicata*.

14 §

I *första stycket* anges att om tribunalen begär att en åtgärd skall vidtas beträffande den som misstänks för eller har åtalats för brott som omfattas av tribunalens behörighet har denne en ovillkorlig rätt att biträdas av en offentlig försvarare. Ett förordnande lär i första hand bli aktuellt i de fall då åtgärden avser ett utlämningsförfarande eller ett förhör med den aktuella personen. Avser åtgärden förhör under förundersökning eller en annan åtgärd som inte kommer under svensk domstols prövning utan uteslutande vidtas av t.ex. åklagare kommer rättens handläggning normalt att bestå i ett förordnande av den offentliga försvararen samt ett beslut om entledigande av och ersättning till försvararen.

I *andra stycket* föreskrivs att en målsägande, som skall höras i Sverige, har rätt att få ett målsägandebitråde förordnat för sig om målsäganden kan antas ha behov av sådant biträde. Av paragrafen framgår att förordnandet för biträdet endast omfattar förfarandet i Sverige. De brott som kan komma under tribunalens prövning torde oftast vara av sådan art att det är befogat att ett målsägandebitråde förordnas. Det kan emellertid tänkas att det ibland kan bli fråga om brott som någon lidit skada av men som ändå inte kränt målsäganden på ett sådant sätt att denne har behov av ett målsägandebitråde. Med hänsyn till detta har bestämmelserna om målsägandebitråde inte utformats som en obligatorisk rätt till sådant biträde. Förfarandet vid förordnandet av målsägandebitråde samt dennes uppgifter och rätt till ersättning regleras genom hänvisningar till lagen (1988:609) om målsägandebitråde.

15 §

I paragrafen föreskrivs att vittnen, målsägande och sakkunniga i Sverige som kallas till förhör inför tribunalen har rätt till ersättning

för sin inställelse. Närmare bestämmelser om ersättningen meddelas av regeringen. Prop. 1993/94:142

16 §

I paragrafen föreskrivs att ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller annan och andra kostnader som uppstått på grund av åtgärd som vidtagits enligt denna lag skall stanna på staten.

17 §

Paragrafen gör det möjligt att tillämpa även andra författningar som rör internationell rättshjälp och som det inte hänvisas till i denna lag på en begäran från tribunalen. Exempelvis kan härigenom bistånd ges med delgivning av handling enligt reglerna i kungörelsen (1909:24 s. 1) ang. delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet.

11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.2.

RESOLUTION 827 (1993)

Prop. 1993/94:142

Bilaga 1

Adopted by the Security Council at its 3217th meeting, on 25 May 1993

The Security Council,

Reaffirming its resolution 713 (1991) of 25 September 1991 and all subsequent relevant resolutions,

Having considered the report of the Secretary-General (S/25704 and Add.1) pursuant to paragraph 2 of resolution 808 (1993),

Expressing once again its grave alarm at continuing reports of widespread and flagrant violations of international humanitarian law occurring within the territory of the former Yugoslavia, and especially in the Republic of Bosnia and Herzegovina, including reports of mass killings, massive, organized and systematic detention and rape of women, and the continuance of the practice of "ethnic cleansing", including for the acquisition and the holding of territory,

Determining that this situation continues to constitute a threat to international peace and security,

Determined to put an end to such crimes and to take effective measures to bring to justice the persons who are responsible for them,

Convinced that in the particular circumstances of the former Yugoslavia the establishment as an ad hoc measure by the Council of an international tribunal and the prosecution of persons responsible for serious violations of international humanitarian law would enable this aim to be achieved and would contribute to the restoration and maintenance of peace,

Believing that the establishment of an international tribunal and the prosecution of persons responsible for the above-mentioned violations of international humanitarian law will contribute to ensuring that such violations are halted and effectively redressed,

Noting in this regard the recommendation by the Co-Chairmen of the Steering Committee of the International Conference on the Former Yugoslavia for the establishment of such a tribunal (S/25221),

Reaffirming in this regard its decision in resolution 808 (1993) that an international tribunal shall be established for the prosecution of persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed in the territory of the former Yugoslavia since 1991,

Considering that, pending the appointment of the Prosecutor of the

Antagen av säkerhetsrådet vid dess 3217:e möte den 25 maj 1993.

Säkerhetsrådet,

som bekräftar sin resolution 713 (1991) av den 25 september 1991 och alla senare relevanta resolutioner,

som har behandlat generalsekreterarens rapport (S/25704 och tillägg 1) avgiven i enlighet med punkt 2 i resolution 808 (1993),

som än en gång uttrycker sin allvarliga oro över återkommande rapporter om omfattande och flagranta kränkningar av internationell humanitär rätt begångna inom f.d. Jugoslaviens territorium, och särskilt i Republiken Bosnien och Hercegovina, däribland rapporter om massmord, massivt, organiserat och systematiskt frihetsberövande och våldtäkt av kvinnor samt fortsatt "etnisk rensning", även då detta sker i syfte att förvärva och behålla territorium,

som fastställer att denna situation fortsätter att utgöra ett hot mot internationell fred och säkerhet,

som har föresatt sig att sätta stopp för sådana brott och vidta effektiva åtgärder för att ställa dem som är ansvariga för dessa inför rätta,

som är övertygat om att, under de särskilda omständigheter som råder i f.d. Jugoslavien, upprättandet av en internationell tribunal som en ad hoc-åtgärd från säkerhetsrådets sida och lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt skulle göra det möjligt att uppnå detta syfte och bidra till att fred återställs och upprätthålls,

som hyser tron att upprättandet av en internationell tribunal och lagföring av personer som är ansvariga för ovannämnda kränkningar av internationell humanitär rätt kommer att bidra till att säkerställa att sådana kränkningar upphör och att rättvisa skipas,

som noterar i detta sammanhang rekommendationen från viceordföranden i styrkommittén för Internationella konferensen om f.d. Jugoslavien om upprättandet av en sådan tribunal (S/25221),

som bekräftar i detta sammanhang sitt beslut i resolution 808 (1993) att en internationell tribunal skall upprättas för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium sedan 1991,

som anser, i avvaktan på utnämningen av Internationella tribunalens

International Tribunal, the Commission of Experts established pursuant to resolution 780 (1992) should continue on an urgent basis the collection of information relating to evidence of grave breaches of the Geneva Conventions and other violations of international humanitarian law as proposed in its interim report (S/25274),

Prop. 1993/94:142
Bilaga 1

Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations,

1. *Approves* the report of the Secretary-General;
2. *Decides* hereby to establish an international tribunal for the sole purpose of prosecuting persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed in the territory of the former Yugoslavia between 1 January 1991 and a date to be determined by the Security Council upon the restoration of peace and to this end to adopt the Statute of the International Tribunal annexed to the above-mentioned report;
3. *Requests* the Secretary-General to submit to the judges of the International Tribunal, upon their election, any suggestions received from States for the rules of procedure and evidence called for in Article 15 of the Statute of the International Tribunal;
4. *Decides* that all States shall cooperate fully with the International Tribunal and its organs in accordance with the present resolution and the Statute of the International Tribunal and that consequently all States shall take any measures necessary under their domestic law to implement the provisions of the present resolution and the Statute, including the obligation of States to comply with requests for assistance or orders issued by a Trial Chamber under Article 29 of the Statute;
5. *Urges* States and intergovernmental and non-governmental organizations to contribute funds, equipment and services to the International Tribunal, including the offer of expert personnel;
6. *Decides* that the determination of the seat of the International Tribunal is subject to the conclusion of appropriate arrangements between the United Nations and the Netherlands acceptable to the Council, and that the International Tribunal may sit elsewhere when it considers it necessary for the efficient exercise of its functions;
7. *Decides* also that the work of the International Tribunal shall be carried out without prejudice to the right of the victims to seek, through appropriate means, compensation for damages incurred as a result of violations of international humanitarian law;
8. *Requests* the Secretary-General to implement urgently the present resolution and in particular to make practical arrangements for the effective functioning of the International Tribunal at the

åklagare, att den expertkommission som upprättats enligt resolution 780 (1992) skyndsamt bör fortsätta insamlingen av bevismaterial om allvarliga överträdelser av Genèvekonventionerna och andra kränkningar av internationell humanitär rätt såsom föreslogs i dess interimrapport (S/25274),

som agerar med stöd av kapitel VII i Förenta nationernas stadga och

1. *godkänner* generalsekreterarens rapport;

2. *beslutar* härmed att upprätta en internationell tribunal för det enda syftet att lagföra personer som är ansvariga för allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt begångna inom f.d. Jugoslaviens territorium från och med den 1 januari 1991 och till ett datum som bestäms av säkerhetsrådet då fred återupprättats, och att därför anta Internationella tribunalens stadga, som är fogad till ovannämnda rapport;

3. *anmodar* generalsekreteraren att tillställa Internationella tribunalens domare, när de valts, alla förslag till procedur- och bevisregler som erhållits från staterna enligt artikel 15 i Internationella tribunalens stadga;

4. *beslutar* att alla stater skall samarbeta till fullo med Internationella tribunalen och dess organ i enlighet med denna resolution och Internationella tribunalens stadga och att följaktligen alla stater skall vidta nödvändiga åtgärder med stöd av sin nationella lagstiftning för att uppfylla bestämmelserna i denna resolution och i stadgan, däribland skyldighet för staterna att efterkomma varje begäran om bistånd eller beslut utfärdat av en rättegångskammare, enligt artikel 29 i stadgan;

5. *uppmärksammar* staterna och mellanstatliga och icke-statliga organisationer att bidra med penningmedel, utrustning och tjänster till Internationella tribunalen, däribland erbjudande om experter;

6. *beslutar* att fastställandet av Internationella tribunalens säte skall vara avhängigt att överenskommelse om lämpliga arrangemang, godtagbara för säkerhetsrådet, kan träffas mellan Förenta nationerna och Nederländerna, samt att Internationella tribunalen får sammanträda på annan plats, när den finner det nödvändigt för att effektivt kunna utöva sina uppgifter;

7. *beslutar* även att det arbete den Internationella tribunalen utför inte skall inskränka offrens rätt att på lämpligt sätt söka ersättning för skada som de lidit till följd av kränkningar av internationell humanitär rätt;

8. *anmodar* generalsekreteraren att skyndsamt genomföra denna resolution och att i synnerhet vidta praktiska åtgärder för att Internationella tribunalen skall kunna fungera effektivt så snart som

earliest time and to report periodically to the Council;

9. *Decides* to remain actively seized of the matter.

Prop. 1993/94:142

Bilaga 1

möjligt samt att periodiskt avlämna rapport till säkerhetsrådet;
9. *beslutar* att fortsättningsvis aktivt följa frågan.

Prop. 1993/94:142
Bilaga 1

Having been established by the Security Council acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations, the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 (hereinafter referred to as "the International Tribunal") shall function in accordance with the provisions of the present Statute.

Article 1

Competence of the International Tribunal

The International Tribunal shall have the power to prosecute persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed in the territory of the former Yugoslavia since 1991 in accordance with the provisions of the present Statute.

Article 2

Grave breaches of the Geneva Conventions of 1949

The International Tribunal shall have the power to prosecute persons committing or ordering to be committed grave breaches of the Geneva Conventions of 12 August 1949, namely the following acts against persons or property protected under the provisions of the relevant Geneva Convention:

- a) wilful killing;
- b) torture or inhuman treatment, including biological experiments;
- c) wilfully causing great suffering or serious injury to body or health;
- d) extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly;
- e) compelling a prisoner of war or a civilian to serve in the forces of a hostile power;
- f) wilfully depriving a prisoner of war or a civilian of the rights of fair and regular trial;
- g) unlawful deportation or transfer or unlawful confinement of a civilian;
- h) taking civilians as hostages.

Efter att ha inrättats av säkerhetsrådet enligt kapitel VII i Förenta nationernas stadga skall Internationella tribunalen för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium sedan 1991 (nedan kallad "Internationella tribunalen") verka i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

Artikel 1

Internationella tribunalens behörighet

Internationella tribunalen skall ha behörighet att enligt denna stadga lagföra personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium sedan 1991.

Artikel 2

Allvarliga överträdelser av 1949 års Genèvekonventioner

Internationella tribunalen skall ha behörighet att lagföra personer som begår eller beordrar allvarliga överträdelser av Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949, nämligen följande handlingar riktade mot personer eller egendom som skyddas enligt bestämmelserna i tillämplig Genèvekonvention:

- a) uppsåtligt dödande,
- b) tortyr eller omänsklig behandling, inbegripet biologiska experiment,
- c) att uppsåtligt förorsaka svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa,
- d) omfattande förstörelse och tillägnelse av egendom som inte rättfärdigas av militär nödvändighet och som skett olagligt och godtyckligt,
- e) att tvinga en krigsfånge eller en civilperson att tjänstgöra i en fientlig makts väpnade styrkor,
- f) att uppsåtligt beröva en krigsfånge eller en civilperson rätten till en opartisk rättegång i laga ordning,
- g) olaglig deportation eller förflyttning eller olaglig inspärning av en civilperson,
- h) tagande av civilpersoner som gisslan.

Violations of the laws or customs of war

The International Tribunal shall have the power to prosecute persons violating the laws or customs of war. Such violations shall include, but not limited to:

- a) employment of poisonous weapons or other weapons calculated to cause unnecessary suffering;
- b) wanton destruction of cities, towns or villages, or devastation not justified by military necessity;
- c) attack, or bombardment, by whatever means, of undefended towns, villages, dwellings, or buildings;
- d) seizure of, destruction or wilful damage done to institutions dedicated to religion, charity and education, the arts and sciences, historic monuments and works of art and science;
- e) plunder of public or private property.

Article 4

Genocide

1. The International Tribunal shall have the power to prosecute persons committing genocide as defined in paragraph 2 of this article or of committing any of the other acts enumerated in paragraph 3 of this article.

2. Genocide means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such:

- a) killing members of the group;
- b) causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- c) deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- d) imposing measures intended to prevent births within the group;
- e) forcibly transferring children of the group to another group.

3. The following acts shall be punishable:

- a) genocide;
- b) conspiracy to commit genocide;
- c) direct and public incitement to commit genocide;
- d) attempt to commit genocide;
- e) complicity in genocide.

Kränkningar av krigets lagar eller sedvanerätt

Internationella tribunalen skall ha behörighet att lagföra personer som kränker krigets lagar eller sedvanerätt. Sådana kränkningar skall innefatta men inte vara begränsade till

- a) användande av giftvapen eller andra vapen som beräknas förorsaka onödigt lidande,
- b) godtycklig förstörelse av städer eller byar eller ödeläggelse som inte rättfärdigas av militär nödvändighet,
- c) anfall på eller bombardemang av oförsvarade städer, byar, bostäder eller byggnader, oavsett med vilka medel,
- d) beslagtagande eller förstörelse av eller uppsåtlig skada på institutioner avsedda för religionsutövning, välgörenhet och utbildning, konst och vetenskap, historiska minnesmärken samt konstverk och vetenskapliga arbeten,
- e) plundring av offentlig eller privat egendom.

Artikel 4

Folkmord

1. Internationella tribunalen skall ha behörighet att lagföra personer som begår folkmord enligt definitionen i 2 eller någon av de andra handlingar som uppräknas i 3.

2. Med folkmord avses vilken som helst av följande handlingar som begås i avsikt att, helt eller delvis, förinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös grupp, nämligen

- a) att döda medlemmar av gruppen,
- b) att tillfoga medlemmar av gruppen svår kroppslig eller själslig skada,
- c) att uppsåtligen påtvinga gruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis,
- d) att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födslar inom gruppen,
- e) att med våld överföra barn från gruppen till en annan grupp.

3. Följande handlingar skall vara straffbara:

- a) folkmord,
- b) stämpling till folkmord,
- c) omedelbar och offentlig uppmaning till folkmord,
- d) försök till folkmord,
- e) delaktighet i folkmord.

Crimes against humanity

The international Tribunal shall have the power to prosecute persons responsible for the following crimes when committed in armed conflict, whether international or internal in character, and directed against any civilian population:

- a) murder;
- b) extermination;
- c) enslavement;
- d) deportation;
- e) imprisonment;
- f) torture;
- g) rape;
- h) persecutions on political, racial and religious grounds;
- i) other inhumane acts.

Article 6

Personal jurisdiction

The International Tribunal shall have jurisdiction over natural persons pursuant to the provisions of the present Statute.

Article 7

Individual criminal responsibility

1. A person who planned, instigated, ordered, committed or otherwise aided and abetted in the planning, preparation or execution of a crime referred to in articles 2 to 5 of the present Statute, shall be individually responsible for the crime.

2. The official position of any accused person, whether as Head of State or Government or as a responsible Government official, shall not relieve such person of criminal responsibility nor mitigate punishment.

3. The fact that any of the acts referred to in articles 2 to 5 of the present Statute was committed by a subordinate does not relieve his superior of criminal responsibility if he knew or had reason to know that the subordinate was about to commit such acts or had done so and the superior failed to take the necessary and reasonable measures to prevent such acts or to punish the perpetrators thereof.

4. The fact that an accused person acted pursuant to an order of a Government or of a superior shall not relieve him of criminal respon-

Internationella tribunalen skall ha behörighet att lagföra personer som är ansvariga för följande brott när de begås under väpnad konflikt, vare sig denna är av internationell eller nationell karaktär, och som riktas mot en civilbefolkning:

- a) mord,
- b) utrotning,
- c) förslavning,
- d) deportering,
- e) fängslande,
- f) tortyr,
- g) våldtäkt,
- h) förföljelse på politiska, rasmässiga och religiösa grunder,
- i) andra inhumana handlingar.

*Artikel 6**Domsrätt över fysiska personer*

Internationella tribunalen skall ha domsrätt över fysiska personer i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

*Artikel 7**Personligt straffansvar*

1. Den som planerat, anstiftat, beordrat, begått eller på annat sätt medverkat vid planering, förberedelse eller utförande av ett brott som avses i artiklarna 2 - 5 i denna stadga skall vara personligen ansvarig för brottet.

2. Den anklagades officiella ställning skall, oavsett om vederbörande är stats- eller regeringschef eller en ansvarig statlig tjänsteman, inte frita honom från straffansvar eller lindra straffet.

3. Den omständigheten att någon av de handlingar som avses i artiklarna 2 - 5 i denna stadga begåtts av en underordnad fritar inte hans överordnade från straffansvar, om denne känt till eller haft anledning att känna till att den underordnade stod i begrepp att begå sådana handlingar eller redan hade gjort detta och den överordnade underlåtit att vidta nödvändiga och rimliga åtgärder för att förhindra sådana handlingar eller för att straffa dem som begått sådana handlingar.

4. Den omständigheten att en anklagad person handlat enligt order

sibility but may be considered in mitigation of punishment if the International Tribunal determines that justice so requires.

Prop. 1993/94:142
Bilaga 2

Article 8

Territorial and temporal jurisdiction

The territorial jurisdiction of the International Tribunal shall extend to the territory of the former Socialist Federal Republic of Yugoslavia, including its land surface, airspace and territorial waters. The temporal jurisdiction of the International Tribunal shall extend to a period beginning on 1 January 1991.

Article 9

Concurrent jurisdiction

1. The International Tribunal and national courts shall have concurrent jurisdiction to prosecute persons for serious violations of international humanitarian law committed in the territory of the former Yugoslavia since 1 January 1991.

2. The International Tribunal shall have primacy over national courts. At any stage of the procedure, the International Tribunal may formally request national courts to defer to the competence of the International Tribunal in accordance with the present Statute and the Rules of Procedure and Evidence of the International Tribunal.

Article 10

Non-bis-in-idem

1. No person shall be tried before a national court for acts constituting serious violations of international humanitarian law under the present Statute, for which he or she has already been tried by the International Tribunal.

2. A person who has been tried by a national court for acts constituting serious violations of international humanitarian law may be subsequently tried by the International Tribunal only if:

- a) the act for which he or she was tried was characterized as an ordinary crime; or
- b) the national court proceedings were not impartial or independent, were designed to shield the accused from international criminal responsibility, or the case was not diligently prosecuted.

3. In considering the penalty to be imposed on a person convicted

av regeringen eller av en överordnad skall inte frita honom från straffansvar men kan beaktas såsom en förmildrande omständighet vid straffmätningen, om Internationella tribunalen fastställer att rättvisan så kräver.

Prop. 1993/94:142
Bilaga 2

Artikel 8

Territoriell och temporal domsrätt

Internationella tribunalens territoriella domsrätt skall omfatta f.d. Jugoslaviens territorium, innefattande dess landyta, lufttrum och territorialvatten. Internationella tribunalens temporala domsrätt skall sträcka sig från den 1 januari 1991.

Artikel 9

Jämlöpande domsrätt

1. Internationella tribunalen och nationella domstolar skall ha jämlöpande domsrätt i fråga om att lagföra personer för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium från den 1 januari 1991.

2. Internationella tribunalen skall ha företrädare framför nationella domstolar. I varje skede av förfarandet får Internationella tribunalen formellt anmoda nationella domstolar att överföra lagföring till Internationella tribunalen i enlighet med denna stadga och Internationella tribunalens förfaranderegler och bevisregler.

Artikel 10

Non-bis-in-idem

1. Ingen får ställas inför rätta vid en nationell domstol för handlingar som utgör allvarliga brott mot internationell humanitär rätt enligt denna stadga för vilka han eller hon redan har dömts av Internationella tribunalen.

2. En person som har dömts av en nationell domstol för handlingar som utgör allvarliga brott mot internationell humanitär rätt får senare dömas av Internationella tribunalen endast om

a) den handling för vilken han eller hon har dömts har betecknats som ett vanligt brott eller

b) den nationella rättegången inte har varit opartisk eller oberoende, om den har syftat till att skydda den anklagade från internationellt straffansvar eller målet inte handlades på ett omsorgsfullt sätt.

3. Vid övervägande av vilket straff som skall ådömas en person

of a crime under the present Statute, the International Tribunal shall take into account the extent to which any penalty imposed by a national court on the same person for the same act has already been served. Prop. 1993/94:142
Bilaga 2

Article 11

Organization of the International Tribunal

The International Tribunal shall consist of the following organs:

- a) The Chambers, comprising two Trial Chambers and an Appeals Chamber;
- b) The Prosecutor, and
- c) A Registry, servicing both the Chambers and the Prosecutor.

Article 12

Composition of the Chambers

The Chambers shall be composed of eleven independent judges, no two of whom may be nationals of the same State, who shall serve as follows:

- a) Three judges shall serve in each of the Trial Chambers;
- b) Five judges shall serve in the Appeals Chamber.

Article 13

Qualifications and election of judges

1. The judges shall be persons of high moral character, impartiality and integrity who possess the qualifications required in their respective countries for appointment to the highest judicial offices. In the overall composition of the Chambers due account shall be taken of the experience of the judges in criminal law, international law, including international humanitarian law and human rights law.

2. The judges of the International Tribunal shall be elected by the General Assembly from a list submitted by the Security Council, in the following manner:

- a) The Secretary-General shall invite nominations for judges of the International Tribunal from States Members of the United Nations and non-member States maintaining permanent observer missions at United Nations Headquarters;
- b) Within sixty days of the date of the invitation of the Secretary-General, each State may nominate up to two candidates meeting the qualifications set out in paragraph 1 above, no two of whom shall be of the same nationality;

som förklarats skyldig till brott enligt denna stadga skall Internationella tribunalen ta hänsyn till i vilken utsträckning ett straff som utmåtts av en nationell domstol för samma person och för samma gärning redan har avtjänats.

Prop. 1993/94:142
Bilaga 2

Artikel 11

Internationella tribunalens organisation

Internationella tribunalen skall bestå av följande organ:

- a) kamrarna, som omfattar två rättegångskammare och en kammare för överklagande,
- b) åklagaren och
- c) ett registratorskontor som utför tjänster till såväl kamrarna som åklagaren.

Artikel 12

Kamrarnas sammansättning

Kamrarna skall vara sammansatta av elva oberoende domare, som skall vara medborgare i olika stater och som skall tjänstgöra enligt följande:

- a) tre domare skall tjänstgöra i varje rättegångskammare,
- b) fem domare skall tjänstgöra i kammaren för överklagande.

Artikel 13

Domarnas kvalifikationer och val av domare

1. Domarna skall vara personer kända för hög moral, opartiskhet och integritet och besitta de kvalifikationer som krävs i deras respektive länder för att utnämnas till de högsta domarposterna. Vid sammansättningen av kamrarna i sin helhet skall vederbörlig hänsyn tas till domarnas erfarenhet av straffrätt och internationell rätt, innefattande internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter.

2. Internationella tribunalens domare skall väljas på följande sätt av generalförsamlingen från en lista som inlämnats av säkerhetsrådet:

- a) generalsekreteraren skall uppmana Förenta nationernas medlemsstater och icke-medlemsstater som upprätthåller permanenta observeringsdelegationer vid Förenta nationernas högkvarter att nominera domare till Internationella tribunalen,
- b) varje stat får inom sextio dagar från dagen för generalsekreterarens uppmaning nominera högst två kandidater som uppfyller de i 1 angivna kvalifikationerna och som inte får vara av samma nationalitet,

c) The Secretary-General shall forward the nominations received to the Security Council. From the nominations received the Security Council shall establish a list of not less than twenty-two and not more than thirty-three candidates, taking due account of the adequate representation of the principal legal systems of the world;

d) The president of the Security Council shall transmit the list of candidates to the President of the General Assembly. From that list the General Assembly shall elect the eleven judges of the International Tribunal. The candidates who receive an absolute majority of the votes of the States Members of the United Nations and of the non-Member States maintaining permanent observer missions at United Nations Headquarters, shall be declared elected. Should two candidates of the same nationality obtain the required majority vote, the one who received the higher number of votes shall be considered elected.

3. In the event of a vacancy in the Chambers, after consultation with the Presidents of the Security Council and of the General Assembly, the Secretary-General shall appoint a person meeting the qualifications of paragraph 1 above, for the remainder of the term of office concerned.

4. The judges shall be elected for a term of four years. The terms and conditions of service shall be those of the judges of the International Court of Justice. They shall be eligible for re-election.

Article 14

Officers and members of the Chambers

1. The judges of the International Tribunal shall elect a President.

2. The President of the International Tribunal shall be a member of the Appeals Chamber and shall preside over its proceedings.

3. After consultation with the judges of the International Tribunal, the President shall assign the judges to the Appeals Chamber and to the Trial Chambers. A judge shall serve only in the Chamber to which he or she was assigned.

4. The judges of each Trial Chamber shall elect a Presiding Judge, who shall conduct all of the proceedings of the Trial Chamber as a whole.

c) generalsekreteraren skall vidarebefordra de mottagna nomineringarna till säkerhetsrådet. Från de nomineringar som mottagits skall säkerhetsrådet upprätta en lista med minst tjugotvå och högst trettio kandidater, varvid vederbörlig hänsyn tas till en lämplig representation av de viktigaste rättssystemen i världen,

d) säkerhetsrådets ordförande skall överlämna listan över kandidaterna till generalförsamlingens ordförande. Från denna lista skall generalförsamlingen välja elva domare till Internationella tribunalen. De kandidater som erhåller en absolut majoritet av rösterna från Förenta nationernas medlemsstater och de icke-medlemsstater som upprätthåller permanenta observatörsdelegationer vid Förenta nationernas högkvarter skall förklaras valda. Skulle två kandidater av samma nationalitet få den nödvändiga röstmajoriteten, skall den som erhållit det största antalet röster anses vald.

3. I händelse av att en plats blir ledig i kamrarna, skall generalsekreteraren, efter samråd med säkerhetsrådets och generalförsamlingens ordförande, utse en person som uppfyller de i punkt 1 angivna kvalifikationerna för den återstående delen av den berörda tjänstgöringsperioden.

4. Domarna skall väljas för en fyraårsperiod. Tjänstgöringsvillkoren skall vara desamma som för Internationella domstolens domare. De skall kunna omväljas.

Artikel 14

Tjänstemän och medlemmar av kamrarna

1. Internationella tribunalens domare skall välja en ordförande.

2. Internationella tribunalens ordförande skall vara medlem av kammaren för överklagande och skall vara ordförande vid dess förhandlingar.

3. Efter samråd med Internationella tribunalens domare skall ordföranden utse domarna till kammaren för överklagande och till rättegångskamrarna. En domare får endast tjänstgöra i den kammare som han eller hon har utsetts till.

4. Domarna i varje rättegångskammare skall välja en domare som ordförande, vilken skall leda alla förhandlingar i rättegångskammaren i dess helhet.

Rules of procedure and evidence

The judges of the International Tribunal shall adopt rules of procedure and evidence for the conduct of the pre-trial phase of the proceedings, trials and appeals, the admission of evidence, the protection of victims and witnesses and other appropriate matters.

Article 16

The Prosecutor

1. The Prosecutor shall be responsible for the investigation and prosecution of persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed in the territory of the former Yugoslavia since 1 January 1991.

2. The Prosecutor shall act independently as a separate organ of the International Tribunal. He or she shall not seek or receive instructions from any Government or from any other source.

3. The Office of the prosecutor shall be composed of a prosecutor and such other qualified staff as may be required.

4. The Prosecutor shall be appointed by the Security Council on nomination by the Secretary-General. He or she shall be of high moral character and possess the highest level of competence and experience in the conduct of investigations and prosecutions of criminal cases. The Prosecutor shall serve for a four-year term and be eligible for reappointment. The terms and conditions of service of the Prosecutor shall be those of an Under-Secretary-General of the United Nations.

5. The staff of the Office of the Prosecutor shall be appointed by the Secretary-General on the recommendation of the Prosecutor.

Article 17

The Registry

1. The Registry shall be responsible for the administration and servicing of the International Tribunal.

2. The Registry shall consist of a Registrar and such other staff as may be required.

3. The Registrar shall be appointed by the Secretary-General after consultation with the President of the International Tribunal. He or she shall serve for a four-year term and be eligible for reappointment. The terms and conditions of service of the Registrar shall be those of

Förfaranderegler och bevisregler

Internationella tribunalens domare skall anta förfaranderegler och bevisregler för det förberedande skedet inför en rättegång, rättegångar och överklaganden, tillåtande av bevis, skydd av brottsoffer och vittnen samt beträffande andra erforderliga frågor.

Artikel 16

Åklagaren

1. Åklagaren skall ansvara för undersökning och åtal av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium från och med den 1 januari 1991.

2. Åklagaren skall handla självständigt som ett från Internationella tribunalen åtskilt organ. Han eller hon får inte begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller från något annat håll.

3. Åklagarens sekretariat skall bestå av en åklagare och sådan annan kvalificerad personal som kan erfordras.

4. Åklagaren skall utnämnas av säkerhetsrådet efter nominering av generalsekreteraren. Han eller hon skall ha hög moral och vara ytterst kompetent och erfaren i fråga om utredningar och åtal i brottmål. Åklagaren skall tjänstgöra under en fyraårsperiod och skall kunna omväljäs. Tjänstgöringsvillkoren för åklagaren skall vara desamma som för en undergeneralsekreterare vid Förenta nationerna.

5. Personalen vid åklagarens sekretariat skall utnämnas av generalsekreteraren efter rekommendation av åklagaren.

Artikel 17

Registratorskontoret

1. Registratorskontoret skall ansvara för administration och tjänster till Internationella tribunalen.

2. Registratorskontoret skall bestå av en registrator och sådan annan personal som kan erfordras.

3. Registratorn skall utnämnas av generalsekreteraren efter samråd med Internationella tribunalens ordförande. Han eller hon skall tjänstgöra under en fyraårsperiod och skall kunna omväljäs. Tjänstevillkoren för registratorn skall vara desamma som för en biträdande

4. The staff of the Registry shall be appointed by the Secretary-General on the recommendation of the Registrar.

Article 18

Investigation and preparation of indictment

1. The Prosecutor shall initiate investigations ex-officio or on the basis of information obtained from any source, particularly from Governments, United Nations organs, intergovernmental and non-governmental organizations. The Prosecutor shall assess the information received or obtained and decide whether there is sufficient basis to proceed.

2. The Prosecutor shall have the power to question suspects, victims and witnesses, to collect evidence and to conduct on-site investigations. In carrying out these tasks, the Prosecutor may, as appropriate, seek the assistance of the State authorities concerned.

3. If questioned, the suspect shall be entitled to be assisted by counsel of his own choice, including the right to have legal assistance assigned to him without payment by him in any such case if he does not have sufficient means to pay for it, as well as to necessary translation into and from a language he speaks and understands.

4. Upon a determination that a prima facie case exists, the Prosecutor shall prepare an indictment containing a concise statement of the facts and the crime or crimes with which the accused is charged under the Statute. The indictment shall be transmitted to a judge of the Trial Chamber.

Article 19

Review of the indictment

1. The judge of the Trial Chamber to whom the indictment has been transmitted shall review it. If satisfied that a prima facie case has been established by the Prosecutor, he shall confirm the indictment. If not so satisfied, the indictment shall be dismissed.

2. Upon confirmation of an indictment, the judge may, at the request of the Prosecutor, issue such orders and warrants for the arrest, detention, surrender or transfer of persons, and any other orders as may be required for the conduct of the trial.

4. Registratorskontorets personal skall utnämnas av general sekreteraren efter rekommendation av registratorn.

Artikel 18

Förundersökning och förberedelse av stämningsansökan

1. Åklagaren skall inleda förundersökningar på eget initiativ eller på grundval av information som erhållits från olika håll, särskilt från regeringar, Förenta nationernas organ samt mellanstatliga och icke-statliga organisationer. Åklagaren skall bedöma den mottagna eller erhållna informationen och avgöra om det finns tillräcklig grund att gå vidare.

2. Åklagaren skall ha befogenhet att förhöra misstänkta, brottsoffer och vittnen, att insamla bevis och att bedriva undersökningar på platsen. Vid utförandet av dessa uppgifter får åklagaren på lämpligt sätt begära bistånd från de statliga myndigheter som berörs.

3. Vid förhör skall den misstänkte ha rätt till en advokat som han själv utsett, innefattande rätt att få sig anvisat ett rättegångsbiträde utan kostnader för honom i varje sådant mål, om han inte har tillräckliga medel att betala för ett sådant liksom rätt till nödvändig översättning till och från ett språk som han talar och förstår.

4. Efter att ha fastställt att det finns tillräckliga skäl för åtal, skall åklagaren förbereda en ansökan om stämning som innehåller en kortfattad redogörelse för omständigheterna och det eller de brott för vilka den misstänkte anklagas enligt denna stadga. Åtalet skall överlämnas till en domare i rättegångskammaren.

Artikel 19

Granskning av stämningsansökan

1. Den domare i rättegångskammaren till vilken åtalet har överlämnats skall granska detta. Om han finner att åklagaren har presenterat tillräckliga skäl för åtal skall han godkänna åtalet. Om han inte gör det, skall målet avskrivas.

2. Efter godkännande av åtalet får domaren, på begäran av åklagaren, utfärda sådana order om gripande, häktning, överlämnande eller överförande av personer samt sådana andra beslut som kan behövas för genomförandet av rättegången.

Commencement and conduct of trial proceedings

1. The Trial Chambers shall ensure that a trial is fair and expeditious and that proceedings are conducted in accordance with the rules of procedure and evidence, with full respect for the rights of the accused and due regard for the protection of victims and witnesses.

2. A person against whom an indictment has been confirmed shall, pursuant to an order or an arrest warrant of the International Tribunal, be taken into custody, immediately informed of the charges against him and transferred to the International Tribunal.

3. The Trial Chamber shall read the indictment, satisfy itself that the rights of the accused are respected, confirm that the accused understands the indictment, and instruct the accused to enter a plea. The Trial Chamber shall then set the date for trial.

4. The hearings shall be public unless the Trial Chamber decides to close the proceedings in accordance with its rules of procedure and evidence.

Article 21

Rights of the accused

1. All persons shall be equal before the International Tribunal.

2. In the determination of charges against him, the accused shall be entitled to a fair and public hearing, subject to article 22 of the Statute.

3. The accused shall be presumed innocent until proved guilty according to the provisions of the present Statute.

4. In the determination of any charge against the accused pursuant to the present Statute, the accused shall be entitled to the following minimum guarantees, in full equality:

a) to be informed promptly and in detail in a language which he understands of the nature and cause of the charge against him;

b) to have adequate time and facilities for the preparation of his defence and to communicate with counsel of his own choosing;

c) to be tried without undue delay;

d) to be tried in his presence, and to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing; to be informed, if he does not have legal assistance, of this right; and to have legal assistance assigned to him, in any case where the interests of justice so require, and without payment by him in any such case if he does

Inledande och genomförande av rättegång

1. Rättegångskamrarna skall säkerställa en rättvis och snabb rättegång och att förhandlingarna bedrivs i enlighet med förfarandereglerna och bevisreglerna med full respekt för den anklagades rättigheter och med vederbörlig hänsyn till skyddet av brottsoffer och vittnen.

2. En person mot vilken ett åtal har godkänts skall enligt ett beslut eller en häktningsorder från Internationella tribunalen häktas, omedelbart informeras om anklagelserna mot honom och överföras till Internationella tribunalen.

3. Rättegångskammaren skall läsa åtalspunkterna, försäkra sig om att den anklagades rättigheter respekteras, få bekräftat att den anklagade förstår åtalet och anmoda den anklagade att gå i svaromål. Rättegångskammaren skall sedan fastställa datum för rättegången.

4. Rättegångarna skall vara offentliga, om inte rättegångskammaren beslutar att förhandlingarna skall ske inom lyckta dörrar i enlighet med dess procedurregler och bevisregler.

Artikel 21

Den tilltalades rättigheter

1. Alla skall vara lika inför Internationella tribunalen.

2. Vid prövning av anklagelser mot honom skall den tilltalade ha rätt till en rättvis och offentlig rättegång, med förbehåll för vad som föranleds av artikel 22 i stadgan.

3. Den tilltalade skall betraktas som oskyldig till dess hans skuld fastställts i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

4. Vid prövning av varje anklagelse mot den anklagade enligt denna stadga skall den tilltalade fullt ut ha rätt till följande minimigarantier:

a) att omedelbart och i detalj på ett språk som han förstår bli underrättad om innebörden av och grunden för anklagelsen mot honom,

b) att få tillräcklig tid och möjligheter att förbereda sitt försvar och att rådgöra med advokat som han själv utsett,

c) att få sin sak prövad utan oskäligt dröjsmål,

d) att få sin sak prövad i sin närvaro och att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som han själv utsett; om han inte har rättegångsbiträde, att bli underrättad om sin rätt till sådant samt att i varje mål där rättvisans intresse så kräver kostnadsfritt få sig anvisat ett rättegångsbiträde, om han saknar medel att

not have sufficient means to pay for it;

Prop. 1993/94:142

e) to examine, or have examined, the witnesses against him and to obtain the attendance and examination of witnesses on his behalf under the same conditions as witnesses against him;

Bilaga 2

f) to have the free assistance of an interpreter if he cannot understand or speak the language used in the International Tribunal;

g) not to be compelled to testify against himself or to confess guilt.

Article 22

Protection of victims and witnesses

The International Tribunal shall provide in its rules of procedure and evidence for the protection of victims and witnesses. Such protection measures shall include, but shall not be limited to, the conduct of *in camera* proceedings and the protection of the victim's identity.

Article 23

Judgement

1. The Trial Chambers shall pronounce judgements and impose sentences and penalties on persons convicted of serious violations of international humanitarian law.

2. The judgement shall be rendered by a majority of the judges of the Trial Chamber, and shall be delivered by the Trial Chamber in public. It shall be accompanied by a reasoned opinion in writing, to which separate or dissenting opinions may be appended.

Article 24

Penalties

1. The penalty imposed by the Trial Chamber shall be limited to imprisonment. In determining the terms of imprisonment, the Trial Chambers shall have recourse to the general practice regarding prison sentences in the courts of the former Yugoslavia.

2. In imposing the sentences, the Trial Chambers should take into account such factors as the gravity of the offence and the individual circumstances of the convicted person.

3. In addition to imprisonment, the Trial Chambers may order the return of any property and proceeds acquired by criminal conduct, including by means of duress, to their rightful owners.

betala för ett sådant,

e) att förhöra eller låta förhöra de vittnen som åberopas mot honom och att för egen räkning få vittnen inkallade och förhörda under samma förhållanden som vittnen åberopade mot honom,

f) att kostnadsfritt få bistånd av en tolk, om han inte förstår eller talar det språk som används i Internationella tribunalen,

g) att inte tvingas vittna mot sig själv eller erkänna sig skyldig.

Prop. 1993/94:142

Bilaga 2

Artikel 22

Skydd av brottsoffer och vittnen

Internationella tribunalen skall i sina förfaranderegler och bevisregler föreskriva skydd för brottsoffer och vittnen. Sådana skyddsåtgärder skall innefatta, men inte begränsas till, förhandlingar inom lyckta dörrar och skydd av brottsoffrets identitet.

Artikel 23

Domar

1. Rättegångskamrarna skall döma, och utmäta straff för personer som förklarats skyldiga till allvarliga brott mot internationell humanitär rätt.

2. Domen skall beslutas av en majoritet av rättegångskammarens domare och skall meddelas offentligt av rättegångskammaren. Den skall åtföljas av en skriftlig motivering, till vilken kan fogas separata eller skiljaktiga meningar.

Artikel 24

Straff

1. Det straff som utmäts av rättegångskammaren kan endast utgöras av fängelsestraff. Vid fastställande av strafftiden skall rättegångskammaren följa allmän praxis beträffande fängelsestraff i f.d Jugoslavien.

2. Vid straffmätning bör rättegångskamrarna ta hänsyn till sådana faktorer som brottets svårhetsgrad och den dömdes personliga omständigheter.

3. Utöver fängelsestraff får rättegångskamrarna besluta om återlämnande av egendom och intäkter som förvärvats genom brott, inbegripet olaga tvång, till de rättmätiga ägarna.

Appellate proceedings

1. The Appeals Chamber shall hear appeals from persons convicted by the Trial Chambers or from the Prosecutor on the following grounds:

- a) an error on a question of law invalidating the decision; or
- b) an error of fact which has occasioned a miscarriage of justice.

2. The Appeals Chamber may affirm, reverse or revise the decisions taken by the Trial Chambers.

Article 26

Review proceedings

Where a new fact has been discovered which was not known at the time of the proceedings before the Trial Chambers or the Appeals Chamber and which could have been a decisive factor in reaching the decision, the convicted person or the Prosecutor may submit to the International Tribunal an application for review of the judgement.

Article 27

Enforcement of sentences

Imprisonment shall be served in a State designated by the International Tribunal from a list of States which have indicated to the Security Council their willingness to accept convicted persons. Such imprisonment shall be in accordance with the applicable law of the State concerned, subject to the supervision of the International Tribunal.

Article 28

Pardon or commutation of sentences

If, pursuant to the applicable law of the State in which the convicted person is imprisoned, he or she is eligible for pardon or commutation of sentence, the State concerned shall notify the International Tribunal accordingly. The President of the International Tribunal, in consultation with the judges, shall decide the matter on the basis of the interests of justice and the general principles of law.

Artikel 25
Överklagande

Prop. 1993/94:142
Bilaga 2

1. Kammaren för överklagande skall behandla överklaganden från personer som förklarats skyldiga av rättegångskamrarna eller från åklagaren på följande grunder:

- a) ett fel i en rättsfråga som gör domen ogiltig eller
- b) ett fel i en sakfråga som har förorsakat en felaktig dom.

2. Kammaren för överklagande får fastställa, upphäva eller revidera de av rättegångskamrarna fattade besluten.

Artikel 26
Omprövning

Då en ny omständighet har upptäckts, som inte var känd vid tidpunkten för förfarandet i rättegångskamrarna eller i kammaren för överklagande och som kunde ha avgörande betydelse för utgången, får den som förklarats skyldig eller åklagaren inlämna en ansökan om omprövning av domen till Internationella tribunalen.

Artikel 27
Straffverkställighet

Fängelsestraff skall avtjänas i en stat som utsetts av Internationella tribunalen från en lista över stater vilka för säkerhetsrådet uppgivit att de är villiga att ta emot personer som förklarats skyldiga till brott. Sådant fängelsestraff skall avtjänas i enlighet med tillämplig lag i den berörda staten, under överinseende av Internationella tribunalen.

Artikel 28
Nåd eller förvandling av straff

Om, enligt tillämplig lag i den stat där den dömda är fängslad, han eller hon kan komma i fråga för nåd eller straffnedsättning, skall den berörda staten underrätta Internationella tribunalen om detta. Internationella tribunalens ordförande skall i samråd med domarna avgöra saken på grundval av intresset av rättvisa och allmänna rättsprinciper.

Cooperation and judicial assistance

1. States shall cooperate with the International Tribunal in the investigation and prosecution of persons accused of committing serious violations of international humanitarian law.

2. States shall comply without undue delay with any request for assistance or an order issued by a *Trial Chamber*, including, but not limited to:

- a) the identification and location of persons;
- b) the taking of testimony and the production of evidence;
- c) the service of documents;
- d) the arrest or detention of persons;
- e) the surrender or the transfer of the accused to the International Tribunal.

Article 30

The status, privileges and immunities of the International Tribunal

1. The Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations of 13 February 1946 shall apply to the International Tribunal, the judges, the Prosecutor and his staff, and the Registrar and his staff.

2. The judges, the Prosecutor and the Registrar shall enjoy the privileges and immunities, exemptions and facilities accorded to diplomatic envoys, in accordance with international law.

3. The staff of the Prosecutor and of the Registrar shall enjoy the privileges and immunities accorded to officials of the United Nations under articles V and VII of the Convention referred to in paragraph 1 of this article.

4. Other persons, including the accused, required at the seat of the International Tribunal shall be accorded such treatment as is necessary for the proper functioning of the International Tribunal.

Article 31

Seat of the International Tribunal

The International Tribunal shall have its seat at The Hague.

Samarbete och rättsligt bistånd

1. Staterna skall samarbeta med Internationella tribunalen vid utredning och lagföring av personer som anklagats för allvarliga brott mot humanitär rätt.

2. Staterna skall utan onödigt dröjsmål uppfylla varje begäran om bistånd eller beslut utfärdat av en rättegångskammare, innefattande men inte begränsat till

- a) identifiering och lokalisering av personer,
- b) upptagande av vittnesmål och företeende av bevis,
- c) delgivning,
- d) gripande eller kvarhållande av personer,
- e) överlämnande eller överföring av den anklagade till Internationella tribunalen.

Artikel 30

Internationella tribunalens status, privilegier och immunitet

1. Konventionen den 13 februari 1946 rörande Förenta nationernas privilegier och immuniteter skall tillämpas på Internationella tribunalen, domarna, åklagaren och dennes personal samt på registratören och dennes personal.

2. Domarna, åklagaren och registratören skall åtnjuta de privilegier och den immunitet, de befrielser och de lättnader som medges diplomatiska sändebud i enlighet med internationell rätt.

3. Åklagarens och registratörens personal skall åtnjuta de privilegier och den immunitet som medges Förenta nationernas tjänstemän enligt artiklarna V och VII i den konvention som avses i punkt 1 i denna artikel.

4. Andra personer, innefattande den tilltalade, som behövs vid Internationella tribunalens säte skall medges den behandling som är nödvändig för att Internationella tribunalen skall fungera tillfredsställande.

Artikel 31

Internationella tribunalens säte

Internationella tribunalen skall ha sitt säte i Haag.

Article 32

Prop. 1993/94:142
Bilaga 2

Expenses of the International Tribunal

The expenses of the International Tribunal shall be borne by the regular budget of the United Nations in accordance with Article 17 of the Charter of the United Nations.

Article 33

Working languages

The working languages of the International Tribunal shall be English and French.

Article 34

Annual report

The President of the International Tribunal shall submit an annual report of the International Tribunal to the Security Council and to the General Assembly.

Internationella tribunalens utgifter

Internationella tribunalens utgifter skall finansieras över Förenta nationernas ordinarie budget enligt artikel 17 i Förenta nationernas stadga.

Artikel 33

Arbetspråk

Internationella tribunalens arbetspråk skall vara engelska och franska.

Artikel 34

Årlig rapport

Internationella tribunalens ordförande skall till säkerhetsrådet och generalförsamlingen inlämna en årlig rapport om Internationella tribunalen.

2.1 Förslag till

Lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 §

Om den av Förenta nationernas säkerhetsråd inrättade internationella tribunalen för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium sedan 1991 begär att det i Sverige skall vidtas en åtgärd för utredning av eller lagföring för sådana brott, skall den begärda åtgärden vidtas enligt vad som sägs i denna lag.

2 §

En framställning om åtgärd som avses i 1 § görs av någon av tribunalens dömande instanser eller av dess åklagare. Framställningen skall ges in till Utrikesdepartementet.

Utlämning

3 §

En person som är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott som omfattas av tribunalens behörighet och som uppehåller sig i Sverige, får utlämnas till tribunalen efter beslut av regeringen.

Ett av tribunalen i behörig ordning fattat beslut om häktning eller en meddelad dom skall godtas som grund för ett beslut om utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt.

4 §

En begäran om att en person som avses i 3 § första stycket skall överföras till tribunalen skall lämnas över till Riksåklagaren. Denne skall avge yttrande till regeringen. Till grund för sitt yttrande skall Riksåklagaren låta verkställa nödvändig utredning enligt vad som är föreskrivet om förundersökning i brottmål. Sedan utredningen avslutats skall Riksåklagaren överlämna ärendet tillsammans med sitt yttrande till regeringen.

Om tvångsmedel gäller vad som i allmänhet är föreskrivet för brott-

mål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess ärendet har avgjorts eller, när utlämning beslutats, tills denna har verkställts. Beslut om tvångsmedel kan meddelas även efter det att utlämning har beslutats.

Prop. 1993/94:142
Bilaga 3

Den som är häktad i ett utlämningsärende får påkalla att ny förhandling hålls inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

5 §

Den som kan antas bli föremål för utlämning enligt denna lag får på begäran av tribunalen, eller på grund av efterlysning som har utfärdats på grund av beslut av tribunalen, omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av en åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål.

Beslutas det om tvångsmedel enligt första stycket, skall 23 § andra - fjärde styckena lagen (1957:668) om utlämning för brott tillämpas.

6 §

I fråga om utlämning till tribunalen gäller i övrigt 25 §, 26 § första stycket samt 26 a § lagen (1957:668) om utlämning för brott.

7 §

Ett beslut om utlämning till tribunalen skall verkställas av polismyndigheten. Om den som skall utlämnas är på fri fot, får polismyndigheten omhänderta honom, dock längst under tjugofyra timmar.

Beslag

8 §

I fråga om beslag gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 1 och 2 §§, 5 § första stycket, 6 § första meningen samt 7 och 8 §§ lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat.

Bevisupptagning m.m.

9 §

I fråga om bevisupptagning gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 1 § första stycket första meningen, 2 §, 3 § första och andra styckena samt 4 - 10 och 12 §§ lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol.

10 §

På begäran av tribunalen får förhör hållas enligt bestämmelserna i

En framställning om förhör skall av Utrikesdepartementet överlämnas till Riksåklagaren för de åtgärder som påkallas av framställningen. Ärendet skall därefter redovisas till Utrikesdepartementet.

Överförande av frihetsberövade personer för vittnesmål m.m.

11 §

En person i Sverige som är berövad friheten får efter beslut av regeringen föras över till tribunalen för förhör eller konfrontation i samband med förundersökning eller vid rättegång, om förhöret eller konfrontationen avser annat än den frihetsberövades egen brottslighet. Överförande får ske endast om den frihetsberövade lämnat sitt samtycke till åtgärden.

I fråga om överförande eller transport av en frihetsberövad person till tribunalen gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § andra stycket, samt 4, 5 och 7 §§ lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet.

Övriga bestämmelser

12 §

Har frågan om ansvar för viss gärning prövats vid tribunalen, får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige.

13 §

Vidtas enligt denna lag en åtgärd beträffande den som misstänks eller har åtalats eller dömts för brott som omfattas av tribunalens behörighet, skall denne, om han begär det, vid förfarandet biträddas av en offentlig försvarare som utses av rätten. I fråga om ersättning till offentlig försvarare skall bestämmelserna i 21 kap. 10 § rättegångsbalken tillämpas.

14 §

Ett vittne eller en målsägande eller sakkunnig som från Sverige har kallats för att höras av tribunalen har rätt till ersättning för sin inställelse enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.

15 §

Ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärd som vidtagits enligt denna lag skall stanna på staten.

Bestämmelser i annan lag eller författning om rättshjälp åt domstol eller myndighet i främmande stat tillämpas på framställningar från tribunalen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

2.2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Prop. 1993/94:142

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Bilaga

Immunitet och/eller privilegier gäller för
följande

Tillämplig internationell
överenskommelse

Internationella or-
gan

Fysiska personer

43. Internationella
tribunalen för
brott i f.d.
Jugoslavien

Tribunalens ledamö-
ter, åklagaren och
dennes personal, re-
gistratorn och dennes
personal samt personer
som på annat sätt med-
verkar i tribunalen

Stadga för Inter-
nationella tribunalen
för brott i f.d. Jugo-
slavien fastställd ge-
nom FN:s säkerhets-
råds resolution 827
den 25 maj 1993

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Senaste lydelsen av bilagan 1993:550.

2.1 Förslag till

Lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien.

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 §

Om den av Förenta nationernas säkerhetsråd inrättade internationella tribunalen för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna på f.d. Jugoslaviens territorium sedan 1991 begär att det i Sverige skall vidtas en åtgärd i anledning av ett sådant brott, skall den begärda åtgärden vidtas enligt vad som sägs i denna lag.

2 §

En framställning om åtgärd som avses i 1 § görs av någon av tribunalens dömande instanser eller av dess åklagare. Framställningen skall ges in till Utrikesdepartementet.

Utlämnning

3 §

En person som är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott som omfattas av tribunalens behörighet och som uppehåller sig i Sverige, får utlämnas till tribunalen efter beslut av regeringen.

Ett beslut om häktning eller en dom som tribunalen meddelat i behörig ordning skall godtas som grund för ett beslut om utlämnning, om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt.

4 §

En begäran om att en person som avses i 3 § första stycket skall överlämnas till tribunalen skall sändas vidare till Riksåklagaren. Denne skall avge yttrande till regeringen. Till grund för sitt yttrande skall Riksåklagaren låta verkställa nödvändig utredning enligt vad som är föreskrivet om förundersökning i brottmål. Sedan utredningen avslutats skall Riksåklagaren överlämna ärendet tillsammans med sitt yttrande till regeringen.

Innan regeringen avgör ärendet skall den, om det finns särskilda skäl, begära in yttrande från Högsta domstolen.

Prop. 1993/94:142
Bilaga 4

5 §

Om tvångsmedel i ett ärende om utlämning gäller vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare till dess ärendet har avgjorts eller, när utlämning beslutats, tills denna har verkställts. Beslut om tvångsmedel kan meddelas även efter det att utlämning har beslutats.

Den som är häktad i ett utlämningsärende får begära att ny förhandling hålls inom tre veckor från det att beslut senast meddelats.

6 §

Den som kan komma att utlämnas enligt denna lag får på begäran av tribunalen, eller på grund av efterlysning som har utfärdats på grund av beslut av tribunalen, omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av en åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål.

Beslutas det om tvångsmedel enligt första stycket, skall 23 § andra - fjärde styckena lagen (1957:668) om utlämning för brott tillämpas.

7 §

I fråga om utlämning till tribunalen gäller i övrigt 25 §, 26 § första stycket samt 26 a § lagen (1957:668) om utlämning för brott.

8 §

Ett beslut om utlämning till tribunalen skall verkställas av polismyndigheten. Om den som skall utlämnas är på fri fot, får polismyndigheten omhänderta honom, dock längst under tjugofyra timmar.

Beslag

9 §

I fråga om beslag gäller bestämmelserna i 1 och 2 §§, 6 § första meningen, samt 7 § lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat. Sedan utredningen avslutats skall Riksåklagaren överlämna ärendet tillsammans med sitt yttrande till regeringen. I beslag tagen egendom överlämnas till tribunalen efter beslut av regeringen.

Har beslag verkställts, får den som drabbats av åtgärden begära att rätten prövar beslaget. Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken.

10 §

I fråga om bevisupptagning gäller bestämmelserna i 1 § första stycket första meningen, 2 §, 3 § första och andra styckena samt 4 - 10 och 12 §§ lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol.

11 §

På begäran av tribunalen får förhör hållas enligt bestämmelserna i 23 kap. rättegångsbalken.

En framställning om förhör skall av Utrikesdepartementet överlämnas till Riksåklagaren för de åtgärder som påkallas av framställningen. Ärendet skall därefter redovisas till Utrikesdepartementet.

Överförande av frihetsberövade personer för vittnesmål m.m.

12 §

En person i Sverige som är berövad friheten får efter beslut av regeringen föras över till tribunalen för förhör eller konfrontation i samband med förundersökning eller vid rättegång, om förhöret eller konfrontationen avser annat än den frihetsberövades egen brottslighet. Överförande får ske endast om den frihetsberövade lämnat sitt samtycke till åtgärden.

I fråga om överförande eller transport av en frihetsberövad person till tribunalen gäller i övrigt 3 § andra stycket, 5 § samt 7 § första stycket lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet.

Övriga bestämmelser

13 §

På begäran av tribunalen skall en i Sverige pågående lagföring överföras till tribunalen. Om en sådan begäran görs får åtal inte väckas för brottet. Förs lagföringen över efter det att åtal har väckts, utgör detta rättegångshinder i brottmålet.

Har frågan om ansvar för en viss gärning prövats vid tribunalen, får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige.

Vidtas enligt denna lag en åtgärd beträffande den som misstänks eller har åtalats eller dömts för brott, skall denne, om han begär det, biträdas av en offentlig försvarare. I fråga om sådan gäller rättegångsbalkens bestämmelser.

Vidtas en åtgärd enligt 10 eller 11 § beträffande en målsägande skall ett särskilt biträde för denne (målsägandebiträde) förordnas, om det kan antas att målsäganden har behov av sådant biträde vid förhöret eller bevisupptagningen. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 3 § första meningen, 4 och 5 §§ samt 7 § första meningen lagen (1988:609) om målsägandebiträde.

15 §

Ett vittne eller en målsägande eller sakkunnig som från Sverige har kallats för att höras av tribunalen har rätt till ersättning för sin inställelse enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.

16 §

Ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt denna lag skall betalas av staten.

17 §

Bestämmelser i annan lag eller författning om rättshjälp åt domstol eller myndighet i främmande stat tillämpas på framställningar från tribunalen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

2.2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Prop. 1993/94:142

Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Bilaga²

Immunitet och/eller privilegier gäller för
följande

Tillämplig internationell
överenskommelse

Internationella or-
gan

Fysiska personer

46. Internationella
tribunalen för
brott i f.d.
Jugoslavien

Tribunalens ledamö-
ter, åklagaren och
dennes personal, re-
gistratorn och dennes
personal samt personer
som på annat sätt med-
verkar i tribunalen

Stadga för Inter-
nationella tribunalen
för brott i f.d. Jugo-
slavien fastställd ge-
nom FN:s säkerhets-
råds resolution 827
den 25 maj 1993

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

¹Lagen omtryckt 1987:341.

²Bilagans lydelse enligt prop. 1993/94:120.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-02-14

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Arne Bækkevold.

Enligt en lagrådsremiss den 3 februari 1994 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag med anledning av inrättandet av Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien, m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorerna Lars-Johan Eklund och Anders Perklev.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 februari 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Dinkel-spiel, Thurdin, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Laurén

Regeringen beslutar proposition 1993/94:142 Lagstiftning med anledning av den av Förenta nationerna inrättade tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien.

